

**ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Навчально-науковий юридичний інститут

Кафедра цивільного права

Банасевич І. І., Коструба А. В.

ЦИВІЛЬНЕ ПРАВО

**МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ
студентів 3-го курсу заочної форми навчання
спеціальності «Право»,
освітньої програми «Міжнародне та європейське право»**

Івано-Франківськ
2022 рік

Схвалено на засіданні кафедри цивільного права навчально-наукового юридичного інституту Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника» (протокол № 1 від 30 серпня 2022 р.)

Затверджено Науково-методичною радою Навчально-наукового юридичного інституту Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника» (протокол № 1 від 18 листопада 2022 р.)

Рецензенти:

Ю. В. Кернякевич-Танасійчук – докторка юридичних наук, професорка, завідувачка кафедри судочинства Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника;

Р. М. Гейнц – кандидатка юридичних наук, доцентка, завідувачка кафедри цивільного права Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника.

Банасевич І. І., Коструба А. В. Цивільне право: методичні вказівки для підготовки до семінарських занять студентів 3-го курсу заочної форми навчання спеціальності «Право», освітньої програми «Міжнародне та європейське право». Івано-Франківськ, 2022. 72 с.

Посібник розроблений на основі навчального плану освітнього ступеня «бакалавр» спеціальності 081 «Право» і призначений для підготовки до семінарських занять із навчальної дисципліни «Цивільне право». В посібнику викладені завдання до семінарських занять із навчальної дисципліни «Цивільне право», які включають короткі методичні рекомендації, що полегшить підготовку до занять, переліки питань, які виносяться на обговорення на занятті, практичних завдань, питань для самоконтролю. До кожної теми поданий перелік рекомендованої літератури, до якого включена монографічна література та інші наукові джерела по темі, а також нормативно-правові акти.

Посібник призначений для студентів, аспірантів, викладачів.

© Банасевич І.І., Коструба А. В. 2022
© Прикарпатський національний
університет імені Василя Стефаника, 2022

ЗМІСТ

Вступ.....	4
Програма навчальної дисципліни.....	6

ТЕМИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ НА 1-Й СЕМЕСТР

Змістовний модуль ІХ. Загальні положення зобов'язального права в Україні і праві Франції та Португалії.

Тема 33. Забезпечення виконання зобов'язання 15

Змістовний модуль ХІ. Зобов'язання, що виникають у зв'язку з передачею майна у власність в Україні та країнах Середземномор'я

Тема 35. Зобов'язання з договору купівлі-продажу.....20

ТЕМИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ НА 2-Й СЕМЕСТР

Змістовний модуль ХІV. Зобов'язання, що виникають у зв'язку з виконанням робіт в Україні, Італії, Франції, Польщі, Німеччини»

Тема 42. Зобов'язання з договору підряду 25

Змістовний модуль ХV. Зобов'язання, що пов'язані з наданням послуг за законодавством Швейцарії, Люксембург, Бельгії

Тема 43. Договір про надання послуг30

Змістовний модуль ХVІ. Зобов'язання у сфері спільної діяльності в праві Кіпру та за законодавством України

Тема 50. Зобов'язання з договору простого товариства та з установчого договору..... 37

Змістовний модуль ХVІІ. «Загальні положення позадоговірного права України, Словачії, Нідерландів та Іспанії

Тема 51. Поняття, види і функції позадоговірних зобов'язань 43

Завдання для контрольної роботи 49

ВСТУП

Прийняття Цивільного кодексу України знаменувало новий етап розвитку зобов'язального права в Україні. І, як засвідчують перші кроки його наукового аналізу та осмислення, у ньому відбулося багато новел, порівняно з попереднім законодавством. Однак не усі з них заслуговують на беззастережну позитивну оцінку, доцільність введення окремих новел підтримає або заперечить судова практика. Важливим завданням юридичної науки нині стає науковий аналіз усіх правових інститутів, серед яких особливе місце посідають інститути зобов'язального права.

Зобов'язальне право – це найбільша за обсягом підгалузь цивільного права, норми якої регулюють переважно відносини майнового обороту (товарообміну), тобто відносини, що виникають при переході матеріальних та інших благ, які мають економічну форму товару, від однієї особи до іншої. Предметом зобов'язального права, як підгалузі цивільного права, є майнові відносини, що ґрунтуються на юридичній рівності, майновій самостійності і вільному волевиявленні їх учасників.

Характеризуючи відносини майнового обігу, які регулюються нормами зобов'язального права, слід підкреслити, що вони охоплюють, перш за все, ринкові відносини, які виникають як при здійсненні підприємницької діяльності, так і при задоволенні фізичними особами власних потреб.

Цим відносинам притаманна така ознака як багатоманітність, оскільки майновий оборот (товарообмін) може здійснюватися як шляхом відчуження особою свого майна у власність іншій особі (наприклад, при купівлі-продажу), так і через передачу його іншій особі у тимчасове оплатне чи безоплатне користування (наприклад, при оренді або позичці), виконання робіт або надання послуг тощо.

Оскільки норми зобов'язального права у цій частині мають своєю метою врегулювання відносин майнового обігу в їх непорушеному стані, дані зобов'язання є регулятивними.

Значна більшість регулятивних зобов'язань виникає на підставі договорів, тобто є договірними зобов'язаннями. Однак деякі недоговірні зобов'язання, що виникають з односторонніх правомірних дій (односторонніх правочинів або юридичних вчинків), теж слід віднести до регулятивних. Певна група норм зобов'язального права спрямована на усунення негативних наслідків, що виникають в результаті порушення однією особою суб'єктивних цивільних прав іншої.

Метою вказаних норм є охорона, у тому числі й захист суб'єктивних цивільних прав, а зобов'язання, що виникають при цьому, йменуються охоронними. До них належать зобов'язання з відшкодування шкоди, створення загрози життю, здоров'ю чи майну іншої особи, набуття або збереження майна без достатньої підстави.

Важливо, щоб випускники вищих юридичних закладів володіли необхідними знаннями в галузі зобов'язального права в рамках цивільного права України і країн Європи.

Навчальна дисципліна «Цивільне право» спрямована на формування у студентів теоретичного розуміння суті зобов'язальних правовідносин, що ґрунтуються на юридичній рівності, майновій самостійності і вільному волевиявленні їх учасників та вивчення практичного застосування цивільного законодавства в Україні та країн Європи, країн ЄС.

Для підготовки до семінарських (практичних) занять рекомендовано наступні інформаційні ресурси вільного доступу.

1. <http://zakon.rada.gov.ua> – законодавство України. Офіційний сайт Верховної Ради України.

2. <https://www.legifrance.gouv.fr/> - Законодавство Франції.

3. <http://www.droitbelge.be/> - Законодавство Бельгії.

4. <https://www.gesetze-im-internet.de/> - Законодавство Німеччини.

5. <https://www.altalex.com/> - законодавство Італії.

6. <https://www.fedlex.admin.ch/> - Законодавство Швейцарії.

7. <https://legilux.public.lu/> - Законодавство Люксембургу.

Окрім того до кожної теми поданий перелік літератури, до якого включена монографічна та інші наукові джерела по темі, а також перелік нормативно-правових актів.

В посібнику використані практичні завдання із практикуму з цивільного права за відповідальною редакцією Р.А. Майданика, Н.С. Кузнецової, Є.О. Рябоконя (Цивільне право. Практикум: Навчальний посібник. 3-тє вид., перероб. і доп. / За ред. Р.А.Майданика, Н.С. Кузнецової, Є.О. Рябоконя. К.: Алерта, 2019. 622 с.), а також Цивільне право (Особлива частина). Методичні вказівки до семінарських занять для здобувачів вищої освіти спеціальності 081 «Право» ОПП «Цивільна та господарська юстиція (Суд. Нотаріат. Правова допомога)» / Укл.: Колодій І.М. Чернігів: ННІ права і соціальних технологій НУ «Чернігівська політехніка». 2020. 132 с, Навчально-методичний посібник для практичних занять і самостійної роботи студентів з обов'язкової навчальної дисципліни «Цивільне право України» (частина 2) для студентів 3 курсу денної форми навчання (першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 08 «Право» спеціальності 081 «Право» освітньо-професійної програми «Право») / уклад. : В. І. Борисова, І. Й. Пучковська та ін. Харків : Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, 2020. 168 с

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ Х. «ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ПРО ЗОБОВ'ЯЗАЛЬНОГО ПРАВА В УКРАЇНИ І ПРАВІ ФРАНЦІЇ ТА ПОРТУГАЛІЇ»

Тема 32. Загальні положення про зобов'язання

Поняття зобов'язального права. Зобов'язальне право як підгалузь цивільного права. Система зобов'язального права. Основні тенденції розвитку зобов'язального права. Поняття зобов'язання. Зміст зобов'язання. Підстави виникнення зобов'язань, їх класифікація. Система зобов'язань, її поняття і значення. Класифікація зобов'язань. Види зобов'язань. Особливості зобов'язань, що виникають при здійсненні підприємницької діяльності. Грошові зобов'язання. Суб'єкти зобов'язань. Зобов'язання з множинністю осіб. Зобов'язання за участю третіх осіб. Заміна осіб у зобов'язанні. Виконання зобов'язань. Принципи виконання зобов'язань. Умови виконання зобов'язання. Припинення зобов'язань. Поняття і підстави припинення зобов'язань.

Тема 33. Забезпечення виконання зобов'язання

Загальна характеристика забезпечувальних зобов'язань. Акцесорний характер забезпечувальних зобов'язань. Способи забезпечення виконання зобов'язань. Неустойка. Поняття і види неустойки. Співвідношення неустойки і збитків. Завдаток. Доказова і забезпечувальна функції завдатку. Особливі види завдатку. Порука. Ознаки і види поруки. Зміст і виконання зобов'язання з договору поруки. Банківська гарантія. Зміст і види банківської гарантії. Виконання і припинення зобов'язань, що випливають з банківської гарантії. Застава. Види застави. Заклад. Іпотека. Суб'єкти заставного правовідношення. Предмет застави. Підстави виникнення заставного правовідношення. Зміст заставного правовідношення. Звернення стягнення на заставлене майно. Застава товарів в обороті. Притримання. Предмет права притримання. Права й обов'язки кредитора і боржника.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ Х. «ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ДОГОВІРНОГО ПРАВА У КРАЇНАХ ЄС»

Тема 34. Цивільно-правовий договір.

Сутність і значення цивільно-правового договору. Поняття договору. Роль договору в умовах ринкової економіки. Договір як юридичний факт і як засіб (інструмент) регулювання взаємин його учасників. Свобода договору. Зміст принципу свободи договору і його обмежень. Види договорів у цивільному праві. Майнові й організаційні договори. Змішані договори. Публічний договір і договір приєднання. Попередній договір. Договір на користь третьої особи. Зміст договору. Істотні умови договору. Інші умови договору. Тлумачення договору. Укладення договору. Порядок і стадії укладення договору. Оферта. Акцепт. Укладення договору в обов'язковому порядку. Укладення договору на торгах. Форма договору. Момент укладення

договору. Розірвання і зміна договору. Наслідки зміни і розірвання договору. Розірвання і зміна договору за згодою сторін. Відмова від договору. Розірвання і зміна договору за вимогою однієї зі сторін у судовому порядку. Розірвання і зміна договору в зв'язку з істотною зміною обставин.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ XI. «ЗОБОВ'ЯЗАННЯ, ЩО ВИНИКАЮТЬ У ЗВ'ЯЗКУ З ПЕРЕДАЧЕЮ МАЙНА У ВЛАСНІСТЬ В УКРАЇНІ ТА КРАЇНАХ СЕРЕДЗЕМНОМОР'Я»

Тема 35. Zobов'язання з договором купівлі-продажу

Поняття і значення договору купівлі-продажу. Основні елементи договірної зобов'язання купівлі-продажу. Предмет договору купівлі-продажу. Права та обов'язки сторін у зобов'язанні купівлі-продажу. Виконання договору купівлі-продажу. Перехід права власності на товар. Відповідальність продавця за евікцію. Права покупця і відповідальність продавця за продаж речі неналежної якості; за порушення умов про кількість, комплектність і асортимент товару. Договір купівлі-продажу нерухомості. Форма договору купівлі-продажу нерухомості. Зміст договору купівлі-продажу нерухомості. Права на земельну ділянку при продажі нерухомості, що знаходиться на ньому. Передача нерухомості набувачу. Договір роздрібної купівлі-продажу. Права та обов'язки сторін договору роздрібної купівлі-продажу. Особливості захисту прав споживачів за договором роздрібної купівлі-продажу. Види договору роздрібної купівлі-продажу. Поняття і значення оптової торгівлі. Договір поставки товарів. Поставка як різновид договору купівлі-продажу. Суб'єкти договору поставки. Структура договірних зв'язків при поставках. Форма договору поставки. Виконання договору постачання. Кількість і асортимент товарів. Якість і комплектність товарів. Місце і терміни виконання. Прийняття товару покупцем. Зміна і розірвання договору поставки. Постачання енергетичних та інших ресурсів через приєднану мережу. Договір постачання енергетичних та інших ресурсів через приєднану мережу та його цивільно-правове регулювання. Зміст договору постачання енергетичних та інших ресурсів через приєднану мережу. Укладення і виконання договору постачання енергетичних та інших ресурсів через приєднану мережу. Відповідальність сторін за договором. Договір контрактації. Значення і сфера застосування контрактації. Поняття договору контрактації. Зміст і виконання договору контрактації. Договір міни. Особливості зовнішньоторговельного бартеру.

Тема 36. Zobов'язання з договорів дарування, довічного утримання та ренти

Зміст і форма договору дарування. Обіцянка дарування. Підстави припинення договору дарування. Пожертва як різновид дарування. Договори ренти і довічного утримання. Різновиди договору ренти. Істотні умови договору ренти. Обтяження рентою нерухомого майна. Захист інтересів одержувача ренти. Припинення договору ренти. Поняття та ознаки договору довічного

утримання. Зміст договору довічного утримання. Підстави та правові наслідки розірвання договору довічного утримання.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ XII. «ЗОБОВ'ЯЗАННЯ, ЩО ВИНИКАЮТЬ У ЗВ'ЯЗКУ З ПЕРЕДАЧЕЮ МАЙНА У КОРИСТУВАННЯ В УКРАЇНІ, ЧЕХІЇ, УГОРЩИНИ, РУМУНІЇ»

Тема 37. Загальна характеристика групи зобов'язань. Правова характеристика договору оренди

Предмет договору найму (оренди). Істотні умови договору найму (оренди). Зміст договору найму (оренди). Відповідальність орендодавця за недоліки зданого в оренду майна. Обов'язки сторін по утриманню і ремонту орендованого майна. Орендна плата. Виконання і припинення договору найму (оренди). Види договорів найму (оренди).

Тема 38. Зобов'язання з договорів наймання житлового приміщення й інші житлові зобов'язання. Оренда державного і комунального майна

Поняття і види договору найму житлового приміщення. Договори соціального і комерційного найму (оренди) житла. Укладення і оформлення договорів наймання житлового приміщення. Об'єкт договору найму житлового приміщення. Сторони договору найму житлового приміщення. Права й обов'язки учасників договору найму житлового приміщення. Договір піднайму житлового приміщення і договір про вселення тимчасових мешканців. Поняття й умови зміни договору житлового найму. Розірвання договору найму житлового приміщення. Порядок виселення наймача і членів його родини. Розірвання договору комерційного найму житлового приміщення. Порядок укладення договору оренди державного і комунального майна.

Тема 39. Договір фінансової оренди. Договір оренди землі. Прокат. Договір оренди транспорту. Позичка

Договір прокату. Елементи договору прокату. Договір найму (оренди) транспортних засобів. Поняття та зміст найму транспортного засобу. Припинення договору найму транспортного засобу та відповідальність сторін. Договір найму будівлі або іншої капітальної споруди. Права на земельну ділянку при оренді будівлі. Договір лізингу. Правове регулювання лізингу. Поняття лізингу як договірної зобов'язання. Види лізингу. Істотні умови договору лізингу. Правові наслідки порушення лізингових зобов'язань. Договір безплатного користування майном (позички). Елементи договору позички. Зміст договору позички. Припинення договору позички. Порядок укладення договорів оренди землі.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ XIII. «ЗОБОВ'ЯЗАННЯ У СФЕРІ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ В УКРАЇНІ ТА СКАНДИНАВСЬКИХ КРАЇНАХ»

Тема 40. Зобов'язання із договорів про розпорядження майновими правами інтелектуальної власності

Поняття договору на розпорядження майновими правами інтелектуальної власності. Види договірних зобов'язань на розпорядження майновими правами інтелектуальної власності. Договір про створення за замовленням і використання об'єкта права інтелектуальної власності. Договір про передачу виключних майнових прав інтелектуальної власності. Поняття і елементи ліцензійного договору. Види ліцензій. Зміст ліцензійного договору. Укладення та припинення ліцензійного договору. Договори про передачу прав на засоби індивідуалізації товарів і їх виробників. Договори на виконання науково-дослідних, дослідно-конструкторських і технологічних робіт. Договір на передачу науково-технічної продукції. Договір про передачу ноу-хау.

Тема 41. Зобов'язання з договору комерційної концесії (франчайзинга)

Поняття франчайзинга. Поняття, форма і зміст договору комерційної концесії. Комерційна субконцесія. Обмеження прав сторін за договором комерційної концесії. Виконання і припинення договору комерційної концесії.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ XIV. «ЗОБОВ'ЯЗАННЯ, ЩО ВИНИКАЮТЬ У ЗВ'ЯЗКУ З ВИКОНАННЯМ РОБІТ В УКРАЇНІ, ІТАЛІЇ, ФРАНЦІЇ, ПОЛЬЩІ, НІМЕЧЧИНИ»

Тема 42. Зобов'язання з договору підряду

Поняття договору підряду. Розмежування підрядного і трудового договорів. Сторони договору підряду. Елементи і зміст договору підряду. Виконання договору підряду. Організація роботи і ризик підрядника. Права замовника під час виконання роботи. Приймання результату роботи. Оплата результату роботи. Кошторис. Відповідальність підрядника за неналежну якість роботи. Зміна і розірвання договору підряду. Договір побутового підряду. Захист прав споживачів у сфері побутового обслуговування населення. Виконання договору побутового підряду. Відповідальність підрядника за недоліки виконаної роботи і за прострочення її виконання. Договір будівельного підряду. Поняття і правові форми здійснення капітального будівництва. Поняття і зміст договору будівельного підряду. Сторони договору будівельного підряду. Структура договірних зв'язків. Укладення і оформлення договору будівельного підряду. Цивільно-правове значення технічної документації на капітальне будівництво. Контроль замовника за виконанням робіт. Договір замовника з інженерною організацією. Виконання договору будівельного підряду. Здавання і приймання результату робіт, виконаних за договором. Майнова відповідальність за порушення умов договору будівельного підряду. Договір підряду на виконання проектних і пошукових робіт, його елементи і зміст. Укладення і виконання договору. Експертиза і приймання технічної документації.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ XV. «ЗОБОВ'ЯЗАННЯ, ЩО ПОВ'ЯЗАНІ З НАДАнням ПОСЛУГ ЗА ЗАКОНОДАВСТВОМ ШВЕЙЦАРІЇ, ЛЮКСЕМБУРГ, БЕЛЬГІЇ»

Тема 43. Zobов'язання з договору надання послуг

Поняття і види договірних зобов'язань по наданню послуг. Поняття договору про надання послуг, його співвідношення з підрядним договором. Ознаки послуги як предмета договору про надання послуг. Види договору про надання послуг. Предмет і зміст договору про надання послуг. Укладення і виконання договору про надання послуг. Відповідальність сторін за договором про надання послуг.

Тема 44. Транспортні зобов'язання.

Транспортне законодавство. Система транспортних договорів. Договори про організацію перевезень вантажів. Види перевезень та їх правове регулювання. Договір перевезення вантажу, його основні елементи. Укладення договорів про перевезення вантажів. Сторони договору перевезення вантажу. Зміст і виконання договорів про перевезення вантажів. Особливості договору перевезення вантажу на різних видах транспорту. Договір залізничного перевезення вантажів. Договір повітряного перевезення вантажів. Договір повітряного чартеру. Договір морського перевезення вантажів. Договір автомобільного перевезення вантажів. Договір перевезення вантажів у прямому змішаному сполученні. Договори перевезення пасажирів і багажу. Цивільно-правовий захист споживачів транспортних послуг. Відповідальність за порушення транспортних зобов'язань. Підстави і межі відповідальності перевізника. Відповідальність перевізника за прострочення доставки вантажу. Загальна і приватна аварія. Відповідальність відправника вантажу і вантажоодержувача. Претензії і позови в транспортних зобов'язаннях. Поняття і види експедиційних послуг.

Тема 45. Zobов'язання з договору зберігання

Поняття і предмет договору зберігання. Обов'язки сторін договору зберігання. Зберігання зі знеособленням. Відповідальність зберігача. Особливості відповідальності професійного зберігача. Договір зберігання на товарному складі. Складські документи і права їх власників. Зберігання речей із правом їхнього використання. Окремі види зберігання. Особливості зберігання в ломбардах, у банківських сейфах, у камерах схову транспортних організацій, у гардеробах і в готелях. Зберігання в порядку секвестру. Договір охорони.

Тема 46. Zobов'язання з надання посередницьких послуг

Поняття, види та особливості посередницьких послуг. Цивільно-правове оформлення посередництва. Договір доручення. Зміст і виконання договору доручення. Фидуціарний характер відносин доручення. Припинення договору доручення. Договір комісії. Відмінність договору комісії від договору доручення. Зміст договору комісії. Виконання і припинення договору комісії.

Субкомісія. Відповідальність комісiонера. Договiр консигнацiї та його особливостi. Агентський договiр. Змiст агентського договору. Припинення агентського договору. Загальнотеоретична характеристика договору управлiння майном. Правова природа договору управлiння майном. Об'єкти управлiння. Особливостi правового режиму майна, що знаходиться в управлiннi. Змiст i виконання договору управлiння майном. Відповідальність управителя. Припинення договору управлiння майном. Особливостi управлiння цiнними паперами.

Договiр транспортної експедицiї, його вiдмiннiсть вiд сумiжних цивiльно-правових договорiв. Предмет договору транспортної експедицiї. Змiст i виконання договору транспортної експедицiї. Відповідальність за порушення договору транспортної експедицiї, її пiдстави i межi.

Тема 47. Зобов'язання зi страхування

Поняття i значення страхування. Види страхування. Законодавство про страхування. Поняття i система зобов'язань по страхуванню. Форми i види зобов'язань по страхуванню. Майнове й особисте страхування. Добровiльне й обов'язкове страхування. Спiвстрахування, подвiйне страхування i перестрахування. Пiдстави виникнення зобов'язань по страхуванню. Договiр страхування. Форма договору страхування. Страховий полiс. Елементи зобов'язання по страхуванню. Страховий iнтерес i форми його прояву в майновому й в особистому страхуваннi. Учасники (суб'єкти) зобов'язання по страхуванню. Страховики. Страховi агенти i страховi брокери. Страхувальник (полiсовласник). Вигодонабувач (бенефіцiар) i застрахована особа. Строк у зобов'язаннi по страхуванню. Змiст зобов'язання по страхуванню. Обов'язки страхувальника. Страховий ризик. Страховий випадок. Обов'язки страховика. Страхова сума. Виконання зобов'язань по страхуванню. Система розрахунку страхового вiдшкодування в майновому страхуваннi. Суброгацiя. Звiльнення страховика вiд обов'язку надання страхових виплат. Відповідальність у зобов'язаннях по страхуванню. Припинення i недiйснiсть зобов'язань по страхуванню.

Тема 48. Зобов'язання з договорiв позики, кредиту i фiнансування пiд уступку грошової вимоги

Договiр позики. Предмет договору позики. Форма договору позики. Змiст i виконання договору позики. Вiдсотки за договором позики. Наслiдки порушення позичальником обов'язку по поверненню суми позики. Новацiя боргу в зобов'язаннях з позики. Кредитний договiр, його поняття i спiввiдношення з договором позики. Сторони кредитного договору. Змiст i виконання кредитного договору. Розмiр i порядок сплати процентiв. Окремi рiзновиди кредитного договору. Договiр товарного кредиту. Комерцiйний кредит. Споживчий кредит. Договiр фiнансування пiд уступку грошової вимоги. Поняття i види факторингу. Вiдмiннiсть факторингу вiд кредитного договору i вiд цесiї. Уступка грошової вимоги як спосiб забезпечення

виконання кредитного зобов'язання. Зміст і предмет договору фінансування під уступку грошової вимоги. Виконання договору. Переуступка грошової вимоги.

Тема 49. Зобов'язання з договорів банківського рахунка і банківського вкладу. Розрахункові зобов'язання

Договір банківського рахунка. Укладення і оформлення договору банківського рахунка. Виконання договору банківського рахунка. Списання коштів з банківського рахунка. Арешт рахунка і призупинення операцій по рахунку. Правові наслідки порушення договору банківського рахунка. Договір банківського вкладу. Сторони договору. Предмет договору банківського вкладу. Види банківських вкладів і їх оформлення (ощадна книжка ошадний сертифікат і т.д.). Внески на користь третіх осіб. Виконання договору банківського вкладу. Правові наслідки порушення договору банківського вкладу. Співвідношення договорів банківського рахунка і банківського вкладу. Обов'язок по збереженню банківської таємниці. Цивільно-правовий захист прав вкладників і інших клієнтів банку. Зобов'язання по розрахунках. Поняття і правове регулювання готівкових і безготівкових розрахунків. Розрахунки готівкою як форма виконання грошових зобов'язань. Поняття і зміст безготівкових розрахунків. Розрахункові правовідносини. Основні форми безготівкових розрахунків. Розрахунки платіжними дорученнями. Поняття, зміст і виконання платіжного доручення. Розрахунки за акредитивом. Види акредитива. Виконання акредитива і відповідальність банку за порушення умов акредитива. Розрахунки за інкасо. Форми розрахунків за інкасо. Виконання інкасового доручення і відповідальність за його невиконання. Розрахунки із застосуванням чеків. Чек як цінний папір. Порядок оплати чека і передачі прав по ньому. Відмова від оплати чека і відповідальність за його несплату. Рахунок умовного зберігання (ескроу).

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ XVI. «ЗОБОВ'ЯЗАННЯ У СФЕРІ СПІЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ПРАВІ КІПРУ ТА ЗА ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ»

Тема 50. Зобов'язання з договору простого товариства та з установчого договору

Поняття договору про спільну діяльність. Види договорів про спільну діяльність. Предмет договору про спільну діяльність. Поняття договору простого товариства. Зміст договору простого товариства. Учасники договору простого товариства. Внески учасників договору. Правовий режим загального майна товаришів. Ведення загальних справ товариства. Відповідальність товаришів по загальних зобов'язаннях. Припинення договору простого товариства. Види договорів простого товариства. Поняття установчого договору. Відмінність установчого договору від договору простого товариства. Сторони установчого договору. Зміст установчого договору. Функції установчого договору. Виконання установчого договору і корпоративне

правовідношення. Установчий договір і статут юридичної особи (корпорації). Зміна і розірвання установчого договору.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ XVII. «ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ПОЗАДОГОВІРНОГО ПРАВА УКРАЇНИ І СЛОВАКІЇ, НІДЕРЛАНДІВ ТА ІСПАНІЇ»

Тема 51. Поняття, види і функції позадоговірних зобов'язань

Поняття й основні ознаки недоговірних зобов'язань, їх відмінність від договірних зобов'язань. Види недоговірних зобов'язань. Функції недоговірних зобов'язань і недоговірної відповідальності. Недоговірні зобов'язання як охоронні зобов'язання. Інші функції недоговірних зобов'язань.

Тема 52. Зобов'язання з односторонніх правочинів і з дій у чужому інтересі

Поняття і види зобов'язань з односторонніх правочинів. Зобов'язання з публічної обіцянки винагороди без оголошення конкурсу. Зобов'язання з публічної обіцянки нагороди за результатами конкурсу. Поняття і види дій у чужому інтересі. Умови виникнення зобов'язань із вчинення дій в майнових інтересах іншої особи без її доручення. Укладення правочину в чужому інтересі без доручення. Безпідставне збагачення внаслідок дії в чужому інтересі. Зобов'язання з рятування здоров'я та життя фізичної особи, майна фізичної або юридичної особи. Зобов'язання зі створення загрози життю, здоров'ю, майну фізичної особи або майну юридичної особи.

Тема 53. Зобов'язання, що виникають унаслідок заподіяння шкоди

Поняття і юридична природа зобов'язань, що виникають унаслідок заподіяння шкоди (деліктних зобов'язань). Співвідношення понять «деліктне зобов'язання» і «деліктна відповідальність». Підстава й умови виникнення деліктних зобов'язань. Принцип генерального делікту. Зобов'язання, що виникає в зв'язку з попередженням заподіяння шкоди. Суб'єкти й об'єкт зобов'язання, що виникає внаслідок заподіяння шкоди. Боржник і кредитор у деліктному зобов'язанні. Спільне заподіяння шкоди декількома особами і їх відповідальність. Регресна вимога при відшкодуванні шкоди. Об'єкт зобов'язання, що виникає внаслідок заподіяння шкоди. Зміст зобов'язання, що виникає внаслідок заподіяння шкоди. Обов'язок правопорушника відшкодувати шкоду. Принцип повного відшкодування. Врахування вини потерпілого і майнового становища особи, що спричинила шкоду. Поняття моральної шкоди та випадки її компенсації. Окремі види зобов'язань, що виникають із заподіяння шкоди. Відшкодування шкоди, завданої фізичній чи юридичній особі незаконними діями органів публічної влади чи посадових осіб при виконанні ними своїх обов'язків. Відшкодування шкоди, завданої джерелом підвищеної небезпеки. Відшкодування шкоди, завданої малолітніми, неповнолітніми, недієздатними фізичними особами, а також фізичною особою, цивільна дієздатність якої обмежена. Відшкодування шкоди, завданої фізичною особою,

яка не усвідомлювала значення своїх дій та (або) не могла керувати ними. Особливості відшкодування шкоди, завданої каліцтвом, іншим ушкодженням здоров'я або смертю. Відшкодування шкоди, завданої внаслідок недоліків товарів, робіт (послуг).

Тема 54. Зобов'язання, що виникають унаслідок безпідставного збагачення

Поняття зобов'язання, що виникає внаслідок безпідставного збагачення (кондикційного зобов'язання). Умови виникнення зобов'язань з безпідставного збагачення. Форми і види безпідставного придбання чи заощадження майна. Одержання набувачем неналежного. Заощадження майна за рахунок зазіхання на чужі права. Зміст зобов'язання з безпідставного збагачення. Безпідставне збагачення, яке не підлягає поверненню. Субсидіарне застосування зобов'язань з безпідставного збагачення. Співвідношення кондикційного позову з договірним, віндикаційним і деліктним позовами.

№ з/п	Назва теми	Кількість Годин	
			заочна форма
Семестр			
1	Загальні положення про зобов'язання		
2	Забезпечення виконання зобов'язання		2
3	Цивільно-правовий договір		
4	Зобов'язання з договору купівлі-продажу		2
5	Зобов'язання з договорів дарування, довічного утримання та ренти		
6	Загальна характеристика групи зобов'язань. Правова характеристика договору оренди		
7	Зобов'язання з договору найму житлового приміщення й інші житлові зобов'язання. Оренда державного і комунального майна		
8	Договір фінансової оренди. Договір оренди земельних ділянок. Прокат. Договір оренди транспорту. Позичка		
9	Договори про розпорядження майновими правами інтелектуальної власності		
10	Договір комерційної концесії (франчайзингу)		
11	Зобов'язання з договору підряду		2
12	Договір про надання послуг		2
13	Транспортні зобов'язання		
14	Зобов'язання з надання посередницьких послуг		
15	Зобов'язання зі страхування		
16	Зобов'язання з договорів позики, кредиту і фінансування під уступку грошової вимоги		
17	Зобов'язання з договорів банківського рахунка і банківського вкладу. Розрахункові зобов'язання		
19	Зобов'язання з договору простого товариства та з установчого договору		2
19	Поняття, види і функції позадоговірних зобов'язань		2
20	Зобов'язання з односторонніх правочинів та з дій у інтересах іншої особи без її доручення		
21	Зобов'язання, що виникають унаслідок заподіяння шкоди		
22	Зобов'язання у зв'язку з набуттям, збереженням майна без достатньої правової підстави		
Разом:			12

ТЕМИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ НА 1-Й СЕМЕСТР

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ ІХ. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ПРО ЗОБОВ'ЯЗАЛЬНОГО ПРАВА В УКРАЇНИ, ФРАНЦІЇ ТА ПОРТУГАЛІЇ

Тема №33. Забезпечення виконання зобов'язання (2 години)

Методичні вказівки: Зобов'язальне право являє собою один з центральних інститутів цивільного права України; це – сукупність цивільно-правових норм, які регулюють за допомогою цивільно-правового методу суспільні відносини, які складаються у зв'язку з передачею майна, виконанням робіт, наданням послуг або сплатою грошей між суб'єктами цивільного права.

Вся сукупність правових норм, що відносяться до зобов'язального права, розподіляється на дві основні частини: Загальну частину та Особливу частину. При вивченні цієї теми потрібно звернути увагу не тільки на поняття зобов'язання, що наведене в ЦК України, але й кодифікованих актах інших країн Європи, на дефініції запропоновані вченими-цивілістами. Доцільно виділити ознаки зобов'язання як цивільного правовідношення. Оскільки зобов'язання є цивільним правовідношенням, воно складається з тих самих елементів, що і будь-яке правовідношення: це суб'єкт, об'єкт та зміст. Виконання зобов'язання – це здійснення сторонами дій, спрямованих на реалізацію прав та обов'язків, що становлять зміст зобов'язання.

Розглядаючи дане питання необхідно в першу чергу охарактеризувати загальний принцип виконання зобов'язання, закріплений ЦК України запропонованих для дослідження країн Європи, а також умови виконання зобов'язань (строк, місце, час, спосіб тощо).

При вивченні способів забезпечення виконання зобов'язань потрібно звернути увагу на додатковий (акцесорний) характер забезпечувального зобов'язання, звернути увагу на спільні та відмінні риси окремих способів забезпечення виконання зобов'язання.

Припинення зобов'язання – це припинення існування прав та обов'язків його учасників, які становлять зміст зобов'язання.

Слід мати на увазі, що способи припинення зобов'язання можна поділити на дві групи: 1) способи припинення зобов'язання, які залежать від волі сторін, та 2) способи припинення зобов'язань, які не залежать від волі сторін.

До першої групи підстав припинення зобов'язань належить виконання зобов'язання, зарахування, угода сторін (відступне, новація, прощення боргу), а до другої – неможливість виконання зобов'язання, поєднання боржника і кредитора в одній особі, смерть фізичної особи або ліквідація юридичної особи.

Питання для обговорення:

Заняття 1. Забезпечення виконання зобов'язання (2 години)

1. Поняття та класифікація способів забезпечення виконання зобов'язань. Види способів забезпечення зобов'язань у праві України і Франції.

2. Неустойка: поняття, значення та види. Поняття та призначення завдатку. Відмежування завдатку від авансу.

3. Поняття та призначення поруки в праві України і Португалії. Особливості відповідальності поручителя. Підстави припинення поруки.

4. Поняття та призначення гарантії. Відмежування гарантії від поруки. Поняття та види застави.

5. Притримання як спосіб забезпечення виконання зобов'язань. Право довірчої власності як спосіб забезпечення виконання зобов'язання.

Термінологічне завдання: зобов'язальне право, зобов'язання, зобов'язання на користь третьої особи, регресні зобов'язання, цесія, неустойка, штраф, пеня, завдаток, порука, гарантія, застава, іпотека, заклад, притримання, довірча власність, новація.

Реферати: «Реформа зобов'язального права Франції», «Регресні зобов'язання у цивільному праві Франції і Португалії», «Механізм звернення стягнення за предмет іпотеки», «Особливості застави цінних паперів», «Право довірчої власності як спосіб забезпечення виконання зобов'язань у праві Франції і Португалії». «Забезпечення зобов'язань за законодавством України і Франції»

Практичні завдання:

(відобразити у конспекті підготовки до семінарського заняття)

1. Складіть схему системи зобов'язального права.
2. Складіть порівняльну таблицю таких способів забезпечення виконання зобов'язань: порука та гарантія; заклад та завдаток; довірча власність та застава; притримання та застава.
3. Проведіть порівняльний аналіз зобов'язального права України, Португалії і Франції.

ЮРИДИЧНІ КЕЙСИ ДО ЗАНЯТТЯ 1:

Кейс №6. 20 січня 2015 року між комерційним банком «Дельта» та АТ «Мрія» було укладено кредитний договір на суму 850 000 грн. Відповідно до договору кредит підлягав поверненню 20 червня 2015 року. В цей же день (20 січня) між комерційним банком «Дельта» та АТ «Імпульс» було укладено договір поруки в 63 забезпечення виконання зобов'язання по вищеназваному кредитному договору. Строк поруки зазначений не був. Кредит не було вчасно повернено позичальником. У зв'язку з цим 20 червня 2016 року комерційний банк звернувся до господарського суду з позовом до АТ «Імпульс» про стягнення 1 700 000 грн., що складало суму кредиту, проценти за користування ним, пені за прострочення його повернення.

Яке рішення має прийняти суд? Обґрунтуйте.

Кейс №7. Банк (гарант) в забезпечення виконання зобов'язання постачальника по поставці товарів видав покупцю (бенефіціару) гарантійний лист, за яким брав на себе зобов'язання сплатити покупцю визначену суму у випадку невиконання постачальником в обумовлений строк зобов'язання по поставці. Коли у зв'язку з невиконанням зобов'язання по поставці товару покупець пред'явив до банку письмову вимогу про сплату суми гарантії, останній відмовився зробити виплату, зазначивши, що, на його думку, не була дотримана проста письмова форма, в силу чого правочин не є дійсним.

Чи відповідає нормам закону відмова гаранта від сплати суми заявленої вимоги? Чи є допустимою відповідальність гаранта за неналежне виконання вимоги про сплату гарантійної суми?

Кейс №8. За умовами укладеного між ТзОВ «Сила» та ТзОВ «Енергетик» договору на поставку вузлів електродвигунів на суму 200 тис. грн. оплата за поставлений товар мала бути зроблена ТзОВ «Енергетик» протягом 10 днів з моменту відвантаження. За прострочення оплати передбачалась неустойка за кожний день в розмірі 5% від вартості поставленого товару. Прострочка в оплаті, допущена покупцем, склала 20 днів. В зв'язку з цим постачальник звернувся до суду з позовом про стягнення з покупця неустойки за прострочення оплати в розмірі 200 тис. грн. При вирішенні спору в суді покупець заявив клопотання про зменшення розміру неустойки, так як прострочення в оплаті виникло через відсутність необхідних грошових коштів внаслідок відкриття процедури визнання неплатоспроможним банку, послугами якого відповідач користувався. Покупець заявив також, що заявлений розмір неустойки, яка підлягає оплаті, не співрозмірний з наслідками порушення зобов'язання та просив суд взяти до уваги, що її розмір за 20 днів прострочення і ціна договору співпадають, і, крім того, розмір неустойки суттєво перевищує розмір відсотків за користування банківським кредитом за той же період.

Яке рішення прийме суд? Чи є можливим і в яких випадках зменшення розміру неустойки?

Кейс №9. Комерційний банк «Кредитпрофі» надав товариству з обмеженою відповідальністю «Альфа-С» кредит строком на один рік під гарантію акціонерного банку «Південний». В забезпечення гарантійного зобов'язання банк «Південний» і ТзОВ «Альфа-С» уклали договір застави, відповідно до якого ТзОВ «Альфа-С» заставило в банку валютні кошти, якими могла бути погашена заборгованість товариства перед банком «Південний» у випадку невиконання основного зобов'язання і погашення боргу за кредитним договором гарантом – банком «Південний». Предметом застави виступали валютні кошти, які знаходились на депозитному рахунку ТзОВ «Альфа-С» в банку «Південний»; товариство також мало кошти і на інших депозитних рахунках цього банку. На момент укладення договору застави сума валютних коштів, які виступали предметом застави, дійсно перевищувала суму коштів, які знаходились на рахунку. 69 Боржник не виконав зобов'язання за кредитним договором в обумовлений строк, в результаті чого банк «Південний» був вимушений виконати свої зобов'язання по гарантії, сплативши борг кредиторю. Через деякий час банк «Південний» звернув стягнення на закладену суму валютних коштів в безспірному порядку, посилаючись на те, що умови договору передбачали таку можливість. При цьому були реалізовані валютні кошти з декількох депозитних рахунків. ТзОВ «Альфа-С» оскаржило дії банку «Південний» до суду, посилаючись на те, що банк, вчинивши означені дії,

порушив положення законодавства стосовно звернення стягнення на заставлене майно.

Вирішіть спір. Позицію обґрунтуйте.

Кейс №10. На забезпечення повернення наданого ФОП Томіну кредиту банк «Приватбанк» уклав з ТОВ «Мета» договір застави вантажного автомобіля. Кредит не був повернений Томіним у строк, у зв'язку з чим банк звернувся з вимогою до майнового поручителя ТОВ «Мета» про сплату заборгованості за кредитним договором. Майновий поручитель відмовився задовольнити вимогу банку, мотивуючи тим, що банк не намагався отримати борг безпосередньо з позичальника – ФОП Томіна, хоча той, як достовірно відомо майновому поручителю, має необхідну суму на одному з своїх банківських рахунків, і саме у «Приватбанку». Банк як кредитор за кредитним договором звернувся до господарського суду з позовом про стягнення з позичальника та майнового поручителя солідарно суми заборгованості за кредитним договором відповідно до положень ст. 554 ЦК України. Чи є підстави для задоволення позову? Розкрийте зміст поруки та застави як видів забезпечення Яким майном «відповідає» перед кредитором поручитель і майновий поручитель за наданим ним забезпеченням?

Питання для самоконтролю:

1. Наведіть визначення цивільно-правового зобов'язання.
2. У чому полягає «співвідношення цивільно-правове зобов'язання» та «цивільно-правовий обов'язок»?
3. Наведіть визначення «зобов'язання з множинністю осіб».
4. Назвіть види множинності.
5. Охарактеризуйте солідарні зобов'язання.
6. У яких випадках виникають регресні зобов'язання?
7. Які підстави заміни кредитора і боржника у зобов'язаннях?
8. Розкрийте поняття відступлення права вимоги.
9. У чому полягає правова природа виконання зобов'язання у праві Франції?
10. Проведіть характеристику елементів виконання договірної зобов'язання за законодавством Португалії, Франції та України.
11. Які правила прийняття виконання зобов'язання кредитором?
12. Наведіть поняття та ознаки видів (способів) забезпечення виконання зобов'язань за законодавством України і Франції.
13. Які види неустойки і праві Португалії і Франції?
14. Які функції завдатку? Наведіть критерії відмежування завдатку від авансу.
15. У чому полягає сутність поруки та зміст зобов'язання поручителя?
16. Які ознаки гарантії?
17. Наведіть поняття та види застави.
18. У чому полягає притримання як спосіб забезпечення виконання зобов'язання?
19. Який порядок користування об'єктом довірчої власності?
20. Який порядок звернення стягнення на об'єкт довірчої власності?

Нормативно-правові акти:

1. Code Civil de France // https://www.legifrance.gouv.fr/codes/section_lc/LEGITEXT000006070721/LEGISCTA0000

06136388/#LEGISCTA000006136388.

2. Господарський кодекс України: Закон України від 16 січня 2003 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15>.

3. Цивільний кодекс України: Закон України від 16 січня 2003 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>.

4. Про ринки капіталу та організовані товарні ринки: Закон України від 23 лютого 2006 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3480-15#Text>.

5. Про заставу: Закон України від 2 жовтня 1992 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2654-12#Text>.

6. Про іпотеку: Закон України від 5 червня 2003 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/898-15#Text>.

7. Про забезпечення вимог кредиторів та реєстрацію обтяжень: Закон України від 18 листопада 2003 року № 1255-IV // Відомості Верховної Ради України. 2004. № 11. Ст.140.

8. Про відповідальність за несвочасне виконання грошових зобов'язань: Закон України від 12 листопада 1996 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/543/96-%D0%B2%D1%80#Text>.

Наукова література

1. Бабаскін А. Ю. Забезпечувальний платіж як спосіб забезпечення виконання зобов'язань. *Правова держава*. 2019. Вип. 30. С. 268–276. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/PrDe_2019_30_32.

2. Бойко А. Цивільно-правова відповідальність за порушення зобов'язання, забезпеченого завдатком. *Підприємництво, господарство і право*. 2017. № 1. С.4-9.

3. Голубева Н.Ю. Ознаки зобов'язальних правовідносин. *Вісник Південного регіонального центру Національної академії правових наук України*. 2017. № 10. С.128-134.

4. Голубева Н.Ю. Співвідношення зобов'язальних та речових правовідносин. *Часопис цивілістики*. 2015. № 19. С.13-18.

5. Гриценко Г. Зобов'язання з обов'язковою множинністю осіб, та зобов'язання, в яких вона неможлива. *Юридична Україна*. 2013. № 6. С.60-64.

6. Гудима М.М. Правова природа субсидіарних зобов'язань в цивільному праві України. *Підприємництво, господарство і право*. 2019. №8. С. 10-15.

7. Заборовський В.В., Стойка А.В. Деякі проблемні аспекти застосування інституту притримання як засобу забезпечення виконання зобов'язань. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2017. Вип. 47. Том 2. С.7-12.

8. Канфазарова І. С. Забезпечувальний (гарантійний) платіж як непоіменований спосіб забезпечення виконання зобов'язання. *Правова держава*. №42. 2021. С.154 – 163. (DOI: <https://doi.org/10.18524/2411-2054.2021.42.232419>).

9. Коструба А. В. Договірні конструкції трасту в праві Франції // *Матвеевські цивілістичні читання: «Траст і трастоподібні конструкції: Глобалізація та перспективи»*ю Київ, 23 листопада 2020р. КНУ імені Тараса Шевченка.

10. Колосов Р.В. Завдаток і аванс: порівняльно-правова характеристика. *Право і суспільство*. 2015. № 5-2. С.31-35.

11. Кузьмич О. Правові аспекти участі третіх осіб у виконанні обов'язку замість боржника у власному інтересі (частина 3 статті 528 Цивільного кодексу України). *Підприємництво, господарство і право*. 2017. № 12. С.44-47.

12. Парасюк В.М., Парасюк Н.М. Забезпечення порядку виконання зобов'язань: проблемні аспекти єдності цивільно-правового та кримінально-правового регулювання. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ*. 2016. № 4. С.285-299.

13. Пучковська І. Й. Про основне призначення видів забезпечення виконання

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ XI. ЗОБОВ'ЯЗАННЯ, ЩО ВИНИКАЮТЬ У ЗВ'ЯЗКУ З ПЕРЕДАЧЕЮ МАЙНА У ВЛАСНІСТЬ В УКРАЇНІ ТА КРАЇНАХ СЕРЕДЗЕМНОМОР'Я

Тема 35: Зобов'язання з договору купівлі-продажу (2 години)

Методичні вказівки. Договір купівлі-продажу є одним із найважливіших інститутів цивільного права. Відносини купівлі-продажу регулюються як ЦК України, так і багатьма спеціальними законодавчими актами, що обумовлює певні труднощі у вивченні даної теми. Вивчаючи цю тему, необхідно надати особливої уваги загальним положенням про купівлю-продаж, правовим ознакам цього договору а також законодавству України, країнах Середземномор'я.

Особливу увагу слід звернути на істотні умови договору купівлі-продажу, якість, комплектність, асортимент, ціну та строк в договорі купівлі-продажу.

Вимагає аналізу окремі види договорів цієї групи (дарування, довічне утримання, рента). Варто розкрити правову природу відповідних договорів в контексті порівняльного аналізу регламентації договорів за законодавством окремих європейських країн.

Оскільки ЦК України трактує купівлю-продаж як загальнородове поняття, яке охоплює всі види зобов'язань по відчуженню майна за встановлену ціну, то необхідно ознайомитись і з усіма існуючими на сьогодні різновидами договору купівлі-продажу. Тому після вивчення загальних правових засад купівлі-продажу необхідно перейти до ознайомлення з особливостями окремих видів купівлі-продажу: поставка, роздрібна купівля-продаж, купівля-продаж земельної ділянки та інших об'єктів нерухомості, зовнішньоекономічна купівля-продаж тощо.

При вивченні даної теми слід мати на увазі, що договори дарування, ренти та довічного утримання так само як і купівля-продаж опосередковують перехід майна у власність. Про те, кожен із цих договорів наділений своїми особливостями, які дозволяють виділити його.

Розглядаючи договір дарування необхідно пам'ятати, що цей договір так само належить до групи договорів, що опосередковують перехід майна у власність, проте перехід права власності на дарунок від дарувальника до обдаровуваного здійснюється безумовно і безстроково (назавжди).

При цьому особливу увагу слід звернути на момент переходу права власності від дарувальника до обдаровуваного, який законодавець пов'язує з моментом прийняття дарунка обдаровуваним (ч. 1 ст. 722 ЦК України). До того ж необхідно врахувати, що

ЦК України у ч. 4 ст. 722 містить новелу, відповідно до якої прийняттям дарунка також вважається прийняття обдаровуваним документів, які посвідчують право власності на річ, інших документів, які посвідчують належність дарувальникові предмета договору, або символів речі (ключів, макетів тощо).

Питання для обговорення:

Заняття 1. Зобов'язання з договору купівлі-продажу (2 години)

1. Поняття та загальна характеристика договору купівлі-продажу в праві Італії та праві України.
2. Права та обов'язки продавця за договором купівлі-продажу.
3. Права та обов'язки покупця за договором купівлі-продажу.
4. Поняття та правові ознаки договору роздрібної купівлі-продажу за законодавством Іспанії та України.
5. Окремі різновиди договору роздрібної купівлі-продажу в праві Греції та України: продаж товару за зразками; продаж товарів з використанням автоматів; продаж товарів з умовою про доставку товарів.
6. Види біржових контрактів за законодавством Франції та України.
7. Особливості укладення договорів купівлі-продажу на біржі.

Термінологічне завдання: купівля-продаж, кількість товару, якість товару, асортимент, комплектність, евікція.

Реферати: «Договір купівлі-продажу і праві Словенії», «Види договорів купівлі-продажу у праві Кіпру», «Договір роздрібної купівлі-продажі за законодавством Боснії та України». «Договір дарування за законодавством Мальти, Греції та України».

Практичні завдання.

(відобразити у конспекті підготовки до семінарського заняття)

1. Розробити форму договору купівлі-продажу за законодавством України та Італії.
2. Сформулюйте, на підставі аналізу судової практики, юридичний казус із застосування норм про договір довічного утримання в праві України. Надайте порівняльну характеристику вирішення відповідного спору у праві Чорногорії.
3. Встановити перелік запроваджених рекомендацій ЄС щодо правової регламентації відносин ренти.

ЮРИДИЧНІ КЕЙСИ ДО ЗАНЯТТЯ 1:

Кейс №1. Одеське виробниче об'єднання «Електронмаш» звернулося з позовом до ЗАТ «Соляріс-Дніпро» про стягнення боргу на суму 353 000 гривень, який не сплачений у відповідності до договору купівлі-продажу.

В результаті перевірки матеріалів встановлено: позивач передав із свого складу перевізнику – АТП № 1701 м. Одеса товар. Останній вивантажив товар у склад покупця і оформив відповідні перевізні документи. Але покупець, перевіряючи через 15 днів товар, відмовився сплатити за нього встановлену ціну, оскільки продані йому електричні двигуни в основному були

непрацюючими. Позивач пояснив, що продав якісний товар; непрацюючими двигуни могли стати в результаті доступу води до них під час перевезення або на складі у покупця.

Яке рішення повинен прийняти суд? Обґрунтуйте свою позицію.

Кейс №2. Буре домовився з Дацюком про купівлю в нього телевізора, при цьому він передав Дацюку аванс і заявив, що наступного дня сам прийде за телевізором. Однак протягом тижня Буре так і не приїхав за телевізором. Дацюк зателефонував йому і запропонував, що телевізор доставить знайомий Дацюка Романов, якому Буре і передасть решту покупної ціни. Буре погодився.

Під час перевезення автомобіль Романова потрапив в аварію, і телевізор було розбито. Дізнавшись про це, Буре став вимагати повернення авансу, але Дацюк відмовив, заявивши, що аварія, як було встановлено сталася з вини Романова, а Буре сам дав згоду на перевезення телевізора. Крім того, Дацюк став вимагати від Буре повної сплати купівельної ціни, запропонувавши останньому пред'явити до Романова позов про відшкодування збитків за розбитий телевізор.

Як має бути вирішена справа? Чи змінилось би рішення, якби не Дацюк, а Буре за згодою Дацюка прислав за телевізором свого знайомого, і телевізор був би розбитий за схожих обставин?

Кейс №3. Відповідно до укладеного договору ТОВ «Люкс» (далі – ТОВ) зобов'язано передати 17 квітня у власність редакції газети «Ранок» (далі – Редакція) 20 комп'ютерів, за які редакція здійснила попередню оплату за ціною 1 000 грн за кожний комп'ютер. У договорі сторони передбачили, що за недопоставку комп'ютерів ТОВ сплачує Редакції неустойку у розмірі 2% від вартості непоставлених товарів.

Редакція звернулася 14 серпня в господарський суд з позовом до ТОВ про стягнення з останнього всієї перерахованої суми, неустойки за недопоставку товарів та процентів за користування чужими грошовими коштами за період з 18 квітня по 14 серпня.

Комп'ютери були поставлені 21 серпня та прийняті Редакцією. При розгляді спору в господарському суді ТОВ не визнало позовних вимог Редакції, посилаючись на те, що свої зобов'язання воно виконало.

Чи є підстави для задоволення позовних вимог редакції газети «Ранок»?

Кейс №4. У жовтні 2005 р. Литвиненко придбала в універмазі пральну машину. В лютому 2006 р. машина вийшла з ладу і Литвиненко звернулася до універномагу з проханням прийняти машину та повернути кошти, які вона за неї сплатила. В універмазі відмовили задовольнити це прохання, мотивуючи тим, що машина вийшла з ладу протягом перебігу гарантійного терміну, і вона може звернутися в авторизовану майстерню для гарантійного обслуговування.

Литвиненко відхилила пропозицію універмагу і звернулася до юридичної консультації з проханням підготувати позовну заяву до суду.

Чи правомірним було звернення Литвиненко до універмагу? Чи правомірно універмаг відмовив Литвиненко? Як вирішить адвокат проблему Литвиненко?

Кейс №5. Ларіонов придбав на ринку у приватного підприємця костюм і показав його друзі. Остання повідомила, що в сусідньому магазині такий саме костюм коштує значно дешевше. Ларіонов повернувся на ринок, знайшов підприємця і став вимагати повернути йому частину купівельної ціни або прийняти костюм, а йому повернути гроші. Підприємець відмовився, а Ларіонов звернувся зі скаргою в юридичний відділ адміністрації ринку.

На які питання теми розраховане завдання? Які роз'яснення Ларіонов має одержати? Як слід було б вирішити справу, якщо б Ларіонов вдома виявив погано оброблені шви, а продавець відмовився прийняти костюм, пояснивши це тим, що небездоганна якість обробки швів є звичайним явищем для одягу турецького виробництва?

Питання для самоконтролю:

1. Наведіть класифікацію договорів купівлі-продажу за законодавством України та Греції.
2. Що може бути предметом договору купівлі-продажу?
3. Хто має право на продаж товару?
4. Які правові наслідки відмови продавця передати товар?
5. Хто несе ризик випадкового знищення або випадкового пошкодження товару і з якого моменту?
6. Які правові наслідки передання товару неналежної якості?
7. Які правові наслідки передання некомплектного товару?
8. Які особливості договору постачання енергетичних та інших ресурсів через приєднану мережу?
9. Що є предметом договору дарування в праві України та Іспанії?
10. В якій формі укладається договір дарування нерухомих речей?
11. Чи підлягає договір дарування нерухомих речей державній реєстрації?
12. В який момент договір дарування вважається укладеним? В який момент у обдаровуваного виникає право власності на дарунок?
13. Який може бути встановлений обов'язок обдаровуваного на користь третьої особи? Якими є наслідки порушення такого обов'язку?
14. В яких випадках дарувальник має право відмовитися від договору дарування, а в яких має право вимагати його розірвання?
15. Які ознаки дозволяють виділити договір пожертви в окремий вид договору дарування?
16. Які спеціальні підстави розірвання договору пожертви за законодавством окремих європейських країн?
17. Поняття та юридична характеристика договору довічного утримання (догляду) в праві Німеччини.
18. Форма договору довічного утримання (догляду). Сторони, їх права та обов'язки за договором довічного утримання (догляду).
19. Розірвання договору довічного утримання (догляду) та його правові наслідки.
20. Особливості правового регулювання відносин ренти в Україні, Італії та Франції.

Нормативно-правові акти:

1. Цивільний кодекс України: Закон України від 16 січня 2003 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>.
2. Bürgerliches Gesetzbuch (BGB) // <https://www.gesetze-im-internet.de/bgb/BJNR001950896.html>
3. Code Civil // <https://www.altalex.com/documents/codici-altalex/2015/01/02/codice-civile>
4. Про захист прав споживачів: Закон України від 12 травня 1991 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1023-12#Text>.
5. Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень: Закон України від 01.12.2004 року №1952-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/1952-15>.
6. Правила роздрібної торгівлі непродовольчими товарами: Наказ Міністерства економіки України від 19.04.2007 року №104 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1257-07#Text>.
7. Про реалізацію окремих положень Закону України «Про захист прав споживачів»: Постанова Кабінету Міністрів України від 19.03.1994 року № 172. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/172-94-п>.

Наукова література:

1. Анатійчук В.В. Деякі особливості змісту договору купівлі-продажу майнових прав на об'єкт будівництва. Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. 2019. № 1. Том 30 (69). С. 36-40.
2. Гавінська О.А. Правове регулювання посвідчення договору довічного утримання (догляду). *Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики*, 2019. №1. С. 201-215.
3. Єгоричева О. Договір роздрібної купівлі-продажу як підстава виникнення у покупця статусу споживача. *Підприємництво, господарство і право*. 2013. №3. С. 28-32.
4. Кульчицька Д. О. Правова природа договору дарування // Модернізація та сучасні українські та світові наукові дослідження: матеріали міжнародної студентської наукової конференції (Т. 5), 29 травня, 2020 рік. Львів, Україна: Молодіжна наукова ліга. С. 15-17. (DOI 10.36074/29.05.2020.v5.)
5. Мамченко Ю. Особливості сучасного договору поставки. *Knowledge, Education, Law, Management*. 2020. № 6 (34), vol. 3. С. 121 – 127.
6. Мирославський С.В. Правове регулювання відповідальності сторін за договором купівлі-продажу: проблемні аспекти. *Правова інформатика*. 2015. №2. С. 73-78.
7. Патинка Ю.О. Правові проблеми укладення договору купівлі-продажу з використанням мережі Інтернет. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2016. № 3. С. 53-56.
8. Пожоджук Р. В. Поняття та правова природа договору постачання електричної енергії через приєднану мережу як споживчого договору. *Приватне право і підприємництво*. 2015. Вип.14. С.119-122.
9. Розгон О. Визнання недійсним договору дарування, вчиненого фізичною особою помилково або під впливом обману. *Офіційний бюлетень Національної асоціації адвокатів України*. 2019. № 1-2 (50). С. 21-35.
10. Сердюк А.О., Федчишин Ю.В., Назарова І.В. Договір довічного утримання: порівняльно-правовий аналіз. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2020. №8. С. 156-159.
11. Товкун І., Зал Д. Укладення договору поставки у спрощеній формі: на матеріалах судової практики. *Підприємництво, господарство і право*. 2021. №5. С. 40 –

44.

12. Ткаченко М.В. Особливості укладення договору довічного утримання на користь третьої особи. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2017. № 2. С. 24-29.

13. Ткаченко М.В. Припинення договору довічного утримання в цивільному праві зарубіжних країн. *Підприємництво, господарство і право*. 2017. № 4. С. 34-38.

ТЕМИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ НА 2-Й СЕМЕСТР

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ XIV. ЗОБОВ'ЯЗАННЯ, ЩО ВИНИКАЮТЬ У ЗВ'ЯЗКУ З ВИКОНАННЯМ РОБІТ В УКРАЇНІ, ІТАЛІЇ, ФРАНЦІЇ, ПОЛЬЩІ, НІМЕЧЧИНИ

Тема 42: Зобов'язання з договору підряду (2 години)

Методичні вказівки. При розгляді даної теми необхідно звернути увагу на те, що Цивільний кодекс України визначає спрямованість договору підряду на виконання певної роботи.

Важливою є вказівка ч. 2 ст. 837 ЦК України на те, що договір підряду укладається на виготовлення, обробку, переробку, ремонт речі або на виконання іншої роботи з переданням її результату замовникові. Це дозволило провести розмежування між договорами підрядного типу та іншими типами цивільно – правових договорів, зокрема, договором купівлі – продажу, договорами про надання послуг.

Зважаючи на це, доцільно одразу виокремити ці договори із суміжних договорів.

При підготовці до заняття необхідно мати на увазі, що Глава 61 ЦК України регламентує підряд як єдиний у своїй правовій сутності договір, що має загальні положення і вирізняє такі його види, як договір побутового підряду, договір будівельного підряду та договір підряду на проведення проектних та пошукових робіт.

В процесі підготовки до семінарського заняття необхідно провести порівняльний аналіз правового регулювання відповідних договірних конструкцій за законодавством України та інших країн Європи, зокрема Італії, Франції, Польщі, Німеччини.

Питання для обговорення.

Заняття 1. Зобов'язання з договору підряду (2 години)

1. Зобов'язання з виконання робіт за законодавством України, Італії, Франції, Польщі, Німеччини.

2. Загальна характеристика договору підряду. Договір підряду і суміжні договори.

3. Сторони договору підряду та залучення до виконання договору третіх осіб.

4. Права та обов'язки сторін за договором підряду. Зміна і розірвання договору підряду.

5. Класифікація видів договору підряду.

Термінологічне завдання: договір підряду, твердий кошторис, приблизний кошторис, явні недоліки, приховані недоліки, субпідряд, побутовий підряд, гарантійне обслуговування, генеральний підряд.

Реферати: «Ризик у підрядних відносинах»; «Захист прав споживачів у сфері побутового обслуговування населення», «Поняття, склад та значення проектно-кошторисної документації», «Договори на виконання робіт в цивільному праві Італії», «Договір підряду за законодавством Польщі та України»

Практичні завдання.

(відобразити у конспекті підготовки до семінарського заняття)

1. Надати порівняльну характеристику відповідного договору найму (оренди) за законодавством України, Польщі, Чехії, Угорщини.
2. Визначити нормативно-правові акти України, Польщі, Чехії, Угорщини, якими регламентовані відносини окремих видів найму (оренди).

ЮРИДИЧНІ КЕЙСИ ДО ЗАНЯТТЯ 1:

Кейс №1. Член садового товариства Моїсеєнко уклав із робітниками будівельної організації Смирновим, Возним і Акуловим договір, який назвали трудовою угодою. Відповідно до нього робітники зобов'язались у вільний від роботи час збудувати на садовій ділянці Моїсеєнка з його, і, частково, з їхнього матеріалу, дерев'яний будинок на цегляному фундаменті. Хто і які саме матеріали надає - обумовлено в додатку до договору. Строк закінчення робіт був встановлений 20 травня. До 18 травня будівництво було майже завершено, залишилося виконати лише незначні роботи по фарбуванню. Однак у ніч з 18 на 19 травня від удару блискавки будівля згоріла, залишився лише фундамент. Робітники почали вимагати від Моїсеєнка відповідної оплати виконаної роботи, посилаючись на те, що укладений договір був трудовим, також вони зажадали відшкодування вартості наданих ними матеріалів, що загинули під час пожежі. Моїсеєнко відмовився задовольнити вимоги робітників, оскільки виконану ними роботу він не приймав, а також відмовився відшкодувати і вартість матеріалів, тому що загинули вони не з його вини.

Яка правова сутність відносин, що виникли між Моїсеєнком і робітниками? Чи є підстави для задоволення вимог робітників і для заперечень з боку Моїсеєнка?

Кейс №2. Голубков вирішив провести поточний ремонт своєї квартири в період літньої відпустки. З цією метою він уклав договір підряду з підприємцем Сологубом, який зобов'язався побілити стелю, переклеїти шпалери, пофарбувати вікна і двері. Ремонт повинен був проводитися з використанням матеріалів наданих Голубковим. В ході роботи, при розведенні розчину для білення стелі, працівником Сологуба випадково був перекинутий бак. Розчин з бака вилився на підлогу. При цьому виявилися підмоченими рулони нових шпалер, які лежали на підлозі. Паркет після висихання пролитого розчину покоровився. Голубков зажадав від Сологуба за свій рахунок купити нові шпалери і матеріали, що входять до складу білення, а також відремонтувати паркетну підлогу. Останній відмовився. Ремонт зупинився. До цього часу відпустка Голубкова закінчилася. Голубков подав позов до суду з вимогою про відшкодування збитків Сологубом, заподіяних неналежним виконанням

ремонтних робіт, і відшкодування моральної шкоди в зв'язку з тим, що ним була використана відпустка на ремонт квартири, а мета не була досягнута.

Чи правомірна вимога Голубкова до Сологуба про відшкодування збитків і моральної шкоди? Як обчислюватиметься ціна пошкодженого матеріалу Голубкова при винесенні рішення судом? Яке рішення може винести суд?

Кейс №3. Коршунов уклав договір підряду з будівельною організацією на будівництво фундаменту під будинок поблизу озера. Робота повинна була виконуватись із матеріалів підрядника. Наприкінці зими підрядник завіз на місце необхідні матеріали, а на початку весни вода в озері піднялась і затопила їх. Цемент зіпсувався. Підрядник висунув вимогу до громадянина К. про оплату вартості зіпсованого цементу, мотивуючи це тим, що будинок будується на низькому місці ділянки, в той час як його потрібно будувати на високому місці. Громадянин К. відмовився, вказавши на те, що підрядник міг цей цемент зберігати на високому місці ділянки, а не складати його в низині.

Чи підлягає вимога підрядника задоволенню? В якому випадку робота виконується із матеріалів підрядника?

Кейс №4. Підприємець Богун зобов'язався власною плиткою викласти ванну кімнату громадянину Ольховському. Робота була виконана в узгоджені строки. Через три дні декілька плиток відвалились від стін ванної кімнати, впали на підлогу і розбились.

Громадянин Ольховський висунув вимогу до підприємця Б. про безоплатне виправлення дефектів роботи. Підприємець погодився, але за умови оплати замовником нової плитки замість розбитої. Замовник відмовився. Підприємець наполягав на своїй вимозі. Громадянин О. подав в суд позов до підприємця Б. з вимогою повернення 50% ціни, сплаченої за роботу, у зв'язку з її неналежним виконанням, яке полягало в тому, що клей наносився тільки на центральну частину плитки.

Чи зобов'язаний громадянин О. оплачувати підприємцеві Б. вартість нової плитки? Чи правомірна вимога громадянина О. про повернення 50% ціни, сплаченої за роботу, у зв'язку з її неналежним виконанням? Яке рішення може винести суд?

Кейс №5. Ательє індивідуального пошиття жіночого одягу зобов'язалось за викрійкою громадянки Новікову. пошити для неї пальто, а вона в свою чергу зобов'язалась прийняти і оплатити цю роботу. Замовлення повинно було виконуватись із матеріалу, наданого замовницею, без примірки за п'ять днів. Ціна роботи – двійна.

Працівниця ательє Ольферова. під час роботи із тканиною виявила пляму, яку не вдалось вивести. У зв'язку із цим вона вирішила змінити фасон: замість розширеного пальта пошити пряме, оскільки дефект тканини не дозволяв виконати замовлення згідно з договором. Повідомити про своє рішення громадянку Новікову працівниця ательє Ольферова не могла через

відсутність телефону у замовниці, а строк виконання замовлення не можна було переносити.

Який документ є підтвердженням укладення даного договору і що повинно бути в ньому вказано? Яким чином буде визначена вартість матерії, наданої замовницею ательє для пошиття пальта? Чи мала право працівниця ательє змінювати фасон замовленого пальта без погодження із замовницею? Чи зобов'язана замовниця прийняти пальто пошите не по її викрійці? Як потрібно діяти працівниці ательє у випадку відмови замовниці прийняти пошите нею пальто? Які права у замовниці на відшкодування понесених витрат?

Питання для самоконтролю:

1. Наведіть ознаки договору підряду за законодавством Франції, Італії, Польщі, України, Німеччини.
2. Проведіть відмежування договору підряду від трудового договору, інвестиційного договору, договору поставки та договору про надання послуг.
3. Визначте статус сторін договору підряду, їхні права та обов'язки.
4. У чому полягає особливість залучення до виконання договору підряду субпідрядників?
5. Проведіть характеристику основних юридичних ризиків у підрядних відносинах.
6. Які є види договорів підряду?
7. Наведіть визначення та ознаки договору будівельного підряду.
8. Що є предметом договору будівельного підряду на виконання проектних та пошукових робіт?
9. Розкрийте особливості пошукових робіт.
10. В чому особливості підряду на виконання науково-дослідних робіт?

Нормативно-правові акти:

1. Цивільний кодекс України // Офіційний вісник України. — 2003. — № 11. — Ст. 461.
2. Code Civil de France // https://www.legifrance.gouv.fr/codes/section_lc/LEGITEXT000006070721/LEGISCTA000006136388/#LEGISCTA000006136388.
3. Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. - Kodeks cywilny // <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU19640160093>
4. Codice Civile 2022 // <https://www.altalex.com/documents/codici-altalex/2015/01/02/codice-civile>
5. Bürgerliches Gesetzbuch (BGB) // <https://www.gesetze-im-internet.de/bgb/BJNR001950896.html>
6. Про наукову і науково-технічну діяльність: Закон України від 26.11.2015 року № 848-VIII. Відомості Верховної Ради України. 2016. № 3. Ст. 25.
7. Про регулювання містобудівної діяльності: Закон України від 17.02.2011 року № 3038-VI. Відомості Верховної Ради України. 2011. № 34. Ст. 343.
8. Порядок виконання підготовчих та будівельних робіт, затверджений Постановою Кабінету Міністрів України від 13.04.2011 року № 466. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/466-2011-п.1>
9. Порядок затвердження проектів будівництва і проведення їх експертизи, затверджений Постановою Кабінету Міністрів України від 11.05.2011 року № 560. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/560-2011-п/ed20120425>.

10. Правила побутового обслуговування населення, затверджені Постановою Кабінету Міністрів України від 16.05.1994 року № 313. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/ru/313-94-п>.

Наукова література:

1. Банасевич І.І. Розподіл ризиків за договором будівельного підряду. *Юридична Україна*. 2011. №8. С. 57-60.
2. Банасевич І.І. Організаційно-правові передумови укладення договору будівельного підряду. *Офіційний вісник Вищої ради юстиції*. 2011. №4 (8). С. 56-61.
3. Банасевич І.І. Договір побутового підряду як вид споживчого договору. Актуальні проблеми вдосконалення чинного законодавства України. 2013. Вип. 33. С. 61-68.
4. Біленко М.С. Договір будівельного підряду в цивільному праві України: монографія. К.: НДІ приватного права і підприємництва імені академіка Ф.Г. Бурчака НАПрН України, 2014. 180 с.
5. Вавженчук С. Істотні умови договору будівельного підряду. Підприємництво, господарство і право. 2018. № 8. С. 9-13.
6. Гриняк А. Договірне регулювання підрядних відносин у підприємницькій діяльності. *Підприємництво, господарство і право*. 2015. № 9. С. 3-7.
7. Гуцуляк В. Новели правового регулювання відносин з проведення проектних та пошукових робіт. *Підприємництво, господарство і право*. 2020. № 8. С. 24 - 29. Режим доступу: <http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2020/8/5.pdf>.
8. Іванов А. М., Іванюк А. О., Шимбарьов В. О. Сутність та правова природа ризику в договорах підряду. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2021. №11. DOI <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2021-11/40>. Режим доступу: http://www.lsej.org.ua/11_2021/42.pdf.
9. Лукасевич-Крутник І.С. Договір підряду на проведення проектних та пошукових робіт: монографія. Тернопіль: Економічна думка ТНЕУ, 2012. 179 с.
10. Недошовенко А.О. Загальний і спеціальний порядок укладення договору будівельного підряду. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2019. Вип. 55. Том 1. С. 133-138. Режим доступу: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/34824/1/ЗАГАЛЬНИЙ%20І%20СПЕЦІАЛЬНИЙ%20ПОР%20ЯДОК.pdf>
11. Яновицька Г.Б. Споживчий характер підрядних договорів. *Правові новели: науковий юридичний журнал*. 2018. № 4. С. 122-128.
12. Адамчук Е. Е. Зарубежный опыт правового регулирования договора строительного подряда. *Северо-кавказский юридический вестник*. 2017. № 2. С.71 – 76. DOI: 10.22394/2074-7306-2017-1-2-71-76. Режим доступу: <https://cyberleninka.ru/article/n/zarubezhnyy-opyt-pravovogo-regulirovaniya-dogovora-stroitel'nogo-podryada/viewer>.

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ XV. ЗОБОВ'ЯЗАННЯ, ЩО ПОВ'ЯЗАНІ З НАДАнням ПОСЛУГ ЗА ЗАКОНОДАВСТВОМ ШВЕЙЦАРІЇ, ЛЮКСЕМБУРГ, БЕЛЬГІЇ

Тема 43: Договір про надання послуг (2 години)

Методичні вказівки. У цивільному праві послуги розглядаються як окремий вид об'єктів цивільних прав (ст. 177 ЦК України), що відрізняються від інших об'єктів (речей, результатів робіт, нематеріальних об'єктів тощо). У зв'язку з особливостями послуг як об'єктів усі договори, предметом яких вони виступають, поєднуються в єдиний тип цивільно-правових договорів, а саме - договори про надання послуг.

За договором про надання послуг одна сторона (виконавець) зобов'язується за завданням другої сторони (замовника) надати послугу, яка споживається в процесі вчинення певної дії або здійснення певної діяльності, а замовник зобов'язується оплатити виконавцеві зазначену послугу, якщо інше не встановлено договором (ч. 1 ст. 901 ЦК України). Варіативність послуг передбачає численність відповідних договірних конструкцій, які вимагають своєї класифікації.

При вивченні даної теми слід особливу увагу звернути на ознаки послуги як предмету договору про оплатне надання послуг. Послугам притаманна своєрідна природа і спільні характерні ознаки. Для усіх послуг характерним є те, що вони: мають нематеріальний характер, а їх результат не набуває уречевлюваного вигляду; тісно пов'язані з особою виконавця та процесом вчинення ним певних дій (здійснення певної діяльності); не збігаються із самими діями (здійсненням діяльності) виконавця, а існують як окреме явище - певне нематеріальне благо. Варто звернути увагу, на підставі аналізу норм відповідних правових актів, особливості в правовому регулюванні відносин надання послуг у таких країнах, як Швейцарія, Бельгія, Люксембург, відносно національного правового режиму.

Питання для обговорення:

Заняття 1. Договір про надання послуг (2 години)

1. Характерні риси зобов'язання з надання послуг. Послуга.
2. Поняття та ознаки договору про надання послуг. Його співвідношення із суміжними договорами у праві Люксембургу, Бельгії та України.
3. Види договірних зобов'язань про надання послуг в праві Швейцарії та України.
4. Зміст договору про надання послуг.
5. Відповідальність сторін за невиконання чи неналежне виконання договору про надання послуг. Припинення договору про надання послуг.

Реферати: «Послуга як об'єкт цивільних правовідносин», «Система договорів про надання послуг у праві Швейцарії», «Особливості договору про надання медичних послуг за законодавством Бельгії», «Договір про надання транспортних послуг за

законодавством Люксембургу», «Договір про надання посередницьких послуг в Україні і Бельгії», «Страхування за законодавством Швейцарії», «Фінансові послуги в праві Люксембургу», «Кредитні зобов'язання за законодавством Швейцарії», Порівняльна характеристика договору умовного зберігання (ескроу) за законодавством України і Бельгії.

Термінологічне завдання: послуга, договір про надання послуг, послуги юридичного характеру, послуги фактичного характеру, страховий випадок, франшиза, абандон, експедиція, варрант, буксировка, акредитив, ескроу.

Практичні завдання:

(відобразити у конспекті підготовки до семінарського заняття)

1. Складіть схему системи зобов'язань з надання послуг.
2. Складіть порівняльну таблицю видів договорів з надання послуг за законодавством України, Бельгії, Люксембургу та Швейцарії.
3. Встановити перелік запроваджених рекомендацій ЄС щодо правової регламентації відносин надання послуг.

ЮРИДИЧНІ КЕЙСИ ДО ЗАНЯТТЯ 1:

Кейс №1. Аудиторська фірма уклала із суб'єктом підприємницької діяльності Костів договір на надання інформаційно-консультативних послуг. У договорі було зазначено, що Костів надає аудиторській фірмі консультації з приводу раціональності та ефективності використання коштів на будівництво, реконструкцію та ремонт, що здійснюється третіми особами - клієнтами аудиторської фірми. У договорі було передбачено, що К. надає консультації в усному та письмовому вигляді.

Під час перевірки Костів державною податковою інспекцією виникла конфліктна ситуація. Представники ДПІ вважали, що за вказаним договором Костів виконує для аудиторської фірми роботи, а не надає послуги, оскільки договором передбачена можливість надання консультацій у письмовому вигляді, тобто наявним є матеріалізований результат.

К. звернувся за консультацією до юридичної фірми.

Які головні риси предмету договору про надання послуг? У яких формах може виражатися результат надання послуг? Чи можна стверджувати, що якщо дія має матеріалізований вираз, то вона не є послугою? Визначте правову природу даного договору.

Кейс №2. Рудик уклала з туристичною фірмою договір на туристичне обслуговування. За цим договором туристична фірма зобов'язувалася надати Рудик наступні послуги: забезпечити її перевезення до місця відпочинку, поселити у готелі, обумовленому у договорі, організувати екскурсійні подорожі. Рудик зобов'язувалася сплатити вартість туристичних послуг.

Коли Рудик прибула до місця відпочинку, з'ясувалося, що вільних місць у готелі, зазначеному у договорі, немає. Представник туристичної фірми запропонував Рудик поселитися у іншому готелі. Рудик відмовилася, вказавши

на те, що умови проживання у цьому готелі є надзвичайно низькі. Вона також висловила бажання розірвати з туристичною фірмою договір та повернутися додому. Представник туристичної фірми відповів, що це неможливо оскільки літак відлітає до Києва лише раз на тиждень. Після цього Рудик поселилася у готелі, запропонованому представником туристичної фірми.

Повернувшись з відпустки, Рудик на підставі Закону України «Про захист прав споживачів» звернулася до суду з позовом про розірвання договору на туристичне обслуговування і стягнення збитків у зв'язку з неналежним наданням послуг. У позовній заяві вона просила повернути їй кошти, сплачені за надання туристичних послуг за договором та відшкодувати моральну шкоду.

Відповідач у судовому засіданні заперечив позовні вимоги, оскільки те, що в готелі не було вільних місць - не його вина, а вина готелю, який мав перед туристичною фірмою зобов'язання надати певну кількість місць на визначений період часу.

Чи може покладення виконавцем частини обов'язків за договором про надання послуг звільнити його від відповідальності за договором? В яких випадках виконавець - суб'єкт підприємницької діяльності звільняється від відповідальності за договором платного надання послуг? Які права виникають у споживача у зв'язку з наданням йому послуги неналежної якості згідно Закону України «Про захист прав споживачів»? Вирішіть справу по суті.

Кейс №3. ТОВ «Курси іноземних мов» (далі - Курси) уклало з ТОВ «Н» договір про надання послуг з навчання англійської мови. За цим договором Курси зобов'язувалися підготувати 10 співробітників ТОВ «Н» до тестування з англійської мови, яке мало проводитися іноземною фірмою, партнером ТОВ «Н». Курс навчання складав 50 академічних годин. ТОВ «Н» зобов'язувалося забезпечити явку співробітників на заняття та оплатити послуги з навчання. При цьому договором передбачалося, що вартість навчання кожного співробітника складає 1000 гривень за 50 годин; ціна за послуги в цілому, відповідно, складала 10 000 гривень.

Після тестування ТОВ «Н» сплатило лише 7000 гривень, відмовившись сплатити суму, вказану у договорі. Таке зменшення суми ТОВ «Н» пояснювало двома аргументами: 1) після першого заняття один із співробітників ТОВ «Н» звільнився з роботи і перестав відвідувати заняття з англійської мови; 2) успішного результату під час тестування досягли лише сім співробітників.

ТОВ «Курси іноземних мов» звернулося до суду з позовом про стягнення заборгованості за договором про надання послуг.

Чи має ТОВ «Н» зобов'язання оплатити навчання співробітника, який звільнився? Чи завжди можна гарантувати позитивний результат надання послуги? Вирішіть справу по суті.

Кейс №4. Підприємець Миколаєв зафрахтував у морського пароплавства в м. Одесі вантажне судно на один рейс з Одеси в Стамбул для

перевезення яблук. За договором перед навантаженням трюми судна повинні були бути чисті і вільні від стороннього вантажу. Однак капітан судна до прийняття вантажу Миколаєва в один із трюмів завантажив тону слив для реалізації їх у Стамбулі. У зв'язку з цим він не зміг прийняти на борт всі яблука. Миколаєв був змушений повернути одну тону яблук їх продавцеві за зниженою ціною і зазнав збитків. З прибуттям назад в Одесу Миколаєв подав у суд позов до морського пароплавства, в якому представив розрахунки, підтвержуючі те, що весь його вантаж повинен був розміститися в трюмах судна, і вимагав відшкодування збитків, які він зазнав через некваліфіковане розміщення вантажу.

Чи повинен суд задовольнити позов фрахтувальника в зазначеній ситуації?

Кейс №5. Підприємець Довженко уклав із залізницею договір перевезення з Одеси в Дніпропетровськ червоних помідорів та кабачків. Залізниця подала вагони під навантаження його вантажу з запізненням на три дні. До цього часу вантаж почав псуватися. В результаті при його реалізації Довженко зазнав значних збитків і подав в суд позов до залізниці з вимогою відшкодування збитків, викликаних тридобовою затримкою подачі вагонів. Залізниця відмовилася платити, мотивуючи це тим, що затримка подачі вагонів була викликана розмиттям полотна залізниці через тривалі зливи дощі в 100 км від станції навантаження вантажу.

Яке рішення повинен прийняти суд? Чи зміниться рішення суду у випадку, якщо затримка подачі вагонів відбулася через затримку вивантаження попереднім клієнтом?

Питання для самоконтролю:

1. Наведіть поняття договору про надання послуг.
2. Наведіть визначення й ознаки договору перевезення.
3. Які є види договору перевезення?
4. Які основні перевізні документи оформляються при перевезеннях вантажу?
5. Дайте визначення договору транспортного експедирування.
6. Які умови виконання доручення?
7. Відмежуйте договір доручення від договору комісії та агентського договору.
8. Як співвідносяться довіреність і договір доручення?
9. Сформулюйте визначення поняття та ознаки договору комісії.
10. Наведіть ознаки договору управління майном.
11. Які правила визначення плати за надання послуг?
12. Які підстави виникнення зобов'язання зі зберігання?
13. Які особливості зобов'язань зі зберігання, що виникають на підставі закону?
14. Наведіть визначення поняття та ознаки договору страхування.
15. Які вимоги пред'являє законодавець до страховика?
16. Хто такі страхові посередники?
17. Визначте відмінності між поняттями «страховий ризик» та «страховий випадок».
18. Визначте відмінності між поняттями «суброгація» та «регрес».
19. Які вимоги до форми договору позики передбачені ЦК України?

20. Наведіть відмінності між кредитним договором та договором позики.

Нормативно-правові акти:

1. Цивільний кодекс: Закон України від 16.01.2003 року № 435-IV. Відомості Верховної Ради України. 2003. №№ 40-44. Ст. 356.
2. Code de commerce // <https://legilux.public.lu/eli/etat/leg/code/commerce/20160101>
3. Code Civil // <https://legilux.public.lu/eli/etat/leg/code/civil/20211226>
4. Federal Act on the Amendment of the Swiss Civil Code // https://www.fedlex.admin.ch/eli/cc/27/317_321_377/en.
5. Code Civil & Ancien Code Civil // <http://www.droitbelge.be/codes.asp#civ>
6. Господарський кодекс: Закон України від 16 січня 2003 року № 436-IV. Відомості Верховної Ради України. 2003. №№ 18-22. Ст. 144.
7. Повітряний кодекс України від 19 травня 2011 року № 3393-VI. Відомості Верховної Ради України. 2011. № 48-49. Ст. 536.
8. Кодекс торговельного мореплавства від 23 травня 1995 року № 176/95- ВР. Відомості Верховної Ради України. 1995. №№ 47-52. Ст. 349.
9. Про платіжні системи та переказ коштів в Україні: Закон України від 05.04.2001 року № 2346-III. Відомості Верховної Ради України. 2001. № 29. Ст. 137.
10. Про страхування : Закон України від 07.03.1996 р. № 86/96- ВР (в редакції Закону України від 04.10.2001 р. № 2745-III). URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/85/96%D0%B2%D1%80#Text>.
11. Про обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів : Закон України від 01.07.2004 р. № 1961-IV. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1961-15#Text>
12. Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг: Закон України від 12 липня 2001 року. Відомості Верховної Ради України. 2002. № 1. Ст. 1.
13. Про сертифіковані товарні склади та прості і подвійні складські свідоцтва: Закон України від 23 грудня 2004 року. Відомості Верховної Ради України. 2005. № 6. Ст. 136.
14. Про систему гарантування вкладів фізичних осіб: Закон України від 23.02.2012 року № 4452-VI. Відомості Верховної Ради України. 2012. № 50. Ст. 564.
15. Про морські порти України: Закон України від 17 травня 2012 року № 4709-VI. Відомості Верховної Ради України. 2013. № 7. Ст. 65.
16. Про споживче кредитування: Закон України від 15 листопада 2016 року № 1734-VIII. Відомості Верховної Ради України. 2017. № 1. Ст. 2.
17. Статут автомобільного транспорту Української РСР, затверджений Постановою Ради Міністрів УРСР від 27 червня 1969 року № 401. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/401-69-п>.
18. Статут залізниць України, затверджений Постановою Кабінету Міністрів України від 6 квітня 1998 року № 457 в редакції від 09.01.2015 року. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/457-98-п>.
19. Статут внутрішнього водного транспорту Союзу РСР 1955 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v1801400-55>.
20. Правила повітряних перевезень пасажирів і багажу затверджені наказом Міністерства інфраструктури України № 735 від 30.11.2012 року. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z2219-12>.
21. Правила зберігання транспортних засобів на автостоянках : Постанова Кабінету Міністрів України від 22.01.1996 р. № 115. URL: <https://ud.org.ua/zakonodavstvo/postanovi-ta-rozporuyadzhennya/142-1342-1-r>.
22. Правила користування готелями й аналогічними засобами розміщення та надання готельних послуг : затв. наказом Державної туристичної адміністрації від

16.03.2004 р. № 19. Офіційний вісник України. 2004. № 14. Ст. 995. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/REG9012.html.

23. Правила користування автоматичними камерами схову самообслуговування : наказ Міністерства транспорту України від 10.07.1996 р. № 230. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0420-96#Text>.

24. Положення про порядок здійснення банками України вкладних (депозитних) операцій з юридичними і фізичними особами: затверджене Постановою Правління Національного банку України від 03.12.2003 року № 516. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1256-03>.

25. Положення про порядок виконання банками документів на переказ, примусове списання і арешт коштів в іноземних валютах та банківських металів і змін до деяких нормативно-правових актів Національного банку України: затверджене Постановою Правління Національного банку України від 28.07.2008 року № 216. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0910-08>.

26. Про затвердження Положення про порядок здійснення банками операцій за акредитивами : постанова Правління Національного банку України від 03.12.2003 р. № 514 (у редакції постанови Правління Національного банку України від 11.04.2018 р. № 38). URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1213-03#Text>.

27. Про затвердження Інструкції про безготівкові розрахунки в Україні : постанова Правління Національного банку України від 21.01.2004 р. № 22. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0377-04>.

Наукова література:

1. Бабаскін А. Співвідношення кредитного договору та договору позики у цивільному законодавстві України. Підприємництво, господарство і право. 2017. № 12. С. 5-10.

2. Сергійович, Омельчук & Вадимович, Бондар. (2021). Правова природа договірних відносин перевезення з використанням транспортних агрегаторів. *Часопис цивілістики*. 21-26. 10.32837/chc.v0i43.440.

3. Васильєва В.А. Цивільно-правове регулювання діяльності надання посередницьких послуг: монографія. Івано-Франківськ: ВДВ ЦІТ Прикарпатського національного ун-ту ім. В. Стефаника, 2006. 346 с

4. Водоп'ян Т., Тичковська О. Правове регулювання договору зберігання: окремі питання теорії і практики. Підприємництво, господарство і право. 2017. № 6. С. 14-18.

5. Воробйова В. І., Гуденко Д. О. Проблемні питання визначення поняття та правової природи договору факторингу. *Юридичний науковий електронний вісник*. 2020. №2. С.106 – 109. Режим доступу: http://lsej.org.ua/2_2020/29.pdf.

5. Габріадзе М. Р. Правове регулювання договору експедирування за цивільним законодавством. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2020. Випуск 1(30). С. 26 – 30. Режим доступу: http://pju.nuoua.od.ua/v1_2020/8.pdf

6. Гладь Ю.О. Відступлення права вимоги кредитора за договором банківського вкладу третім особам. Порівняльно-аналітичне право. 2015. № 4. С. 107-110.

7. Демчук А. М. Європейський досвід укладення договору зберігання на товарному складі. *Studenckie Zeszyty Naukowe Zeszyt 27 rok. XVIII*, 2015. С. 109–122.

8. Дихта Н.М. Проблемні питання тріади «представництво - довіреність - договір доручення». *Часопис цивілістики*. 2018. Вип. 25. С. 10-15.

9. Дмитренко Л. Д. Сутність та ознаки представництва: сучасний стан нормативно-правового регулювання та проблемні аспекти : монографія. Львів : Світ, 2015. 439 с.

10. Донець А.Г. Договір зберігання речей у ломбарді. Порівняльно-аналітичне право. 2013. № 4. С. 79-82.

11. Іваницький А. В. Співвідношення договору факторингу з окремими видами договорів в Україні. Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції. 2019. № 4. URL : http://apnl.dnu.in.ua/4_2019/12.pdf.

12. Колодій І.М. Договір ескроу: зарубіжний досвід та специфіка вітчизняного правового регулювання. Актуальні проблеми юридичної науки та практики. 2017. № 1(3). С.25-29.

13. Калашнікова О. О. Договір банківського рахунку як різновид банківських правочинів. Часопис Київського університету права. 2015. № 1. URL: http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:iNweMwRm3QUJ:irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe%3FC21COM%3D2%26I21DBN%3DUJRN%26P21DBN%3DUJRN%26IMAGE_FILE_DOWNLOAD%3D1%26Image_file_name%3DPDF/Chkup_2015_1_41.pdf+%&cd=1&hl=ru&ct=cInk&gl=ua&client=safari

14. Лукасевич-Крутник І.С. Види договорів перевезення за Цивільним кодексом України. Науковий вісник Херсонського державного університету. 2016. Випуск 4. Том 1. С. 64-67.

15. Лукасевич-Крутник І. Одержувач вантажу як учасник договірних відносин із надання транспортних послуг. Підприємництво, господарство і право. 2019. № 1. С. 8-13.

16. Міловська Н. В. Структура механізму правового регулювання договірних страхових відносин. *Право і суспільство*. 2018. № 3–1. С. 98–104.

17. Матківська Т. Я., Попович О. В. Проблеми та шляхи вдосконалення обліку операцій з грошовими коштами. Економіка, фінанси, право. 2020. № 7. С. 40–43. Бібліогр. : с. 42–43.

18. Моїсеєнко Ю.М. Форми захисту цивільних прав сторін договору банківського вкладу (депозиту). Проблеми законності. 2017. Вип.136. С.56-63.

19. Проць І. М. Правова природа правовідносин у сфері страхування: адміністративно-правовий аспект. *Соціально-правові студії*. 2021. Випуск 2(12). С. 33 – 38. Режим доступу: <http://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/3921/1/06.pdf>

20. Самойленко Г. Особливості цивільно-правового регулювання перевезень пасажирів, здійснюваних з використанням мобільних додатків Uber та BlaBlaCar. *Підприємництво, господарство і право*. 2018. №9. С. 29-34.

21. Сірко Р. Б. Загальна характеристика договору перевезення пасажирів залізничним транспортом за законодавством України. Часопис цивілістики. 2013. № 14. С. 96-100.

22. Соловійов Б. О. Цивільно-правова відповідальність авіаперевізника: окремі аспекти. Часопис Київського університету права. 2020. №4. С. 291 – 296. Режим доступу: DOI: 10.36695/2219-5521.4.2020.50.

23. Білоус Ю. І. Суб'єктний склад договору умовного депонування (ескроу) в Україні та іноземних країнах: порівняльно-правовий аспект. *Часопис цивілістики*. 2020. №Випуск 36. С. 35 – 39. Режим доступу: <http://chascyvil.onua.edu.ua/index.php/chc/article/view/198/91>.

24. Сымулова А. Л. Правовая природа договора возмездного оказания услуг. Актуальные проблемы юридической науки и правоприменительной практики. 2017. С. 296–300.

25. Саванец Л. Довіренність та договір доручення: порівняльно-правовий аналіз. *Актуальні проблеми правознавства*. 2020. №4 (24). С. 112 – 118. Режим доступу: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/41973/1/Саванець.pdf>

26. Таш'ян Р. І. Правова характеристика вузлових угод. Підприємництво, господарство і право : наук.-практ. госп.-прав. журн. 2014. № 10. С. 7–10.

27. Цивільний кодекс України: науково-практичний коментар: пояснення, тлумачення, рекомендації з використанням позицій вищих судових інстанцій України,

науковців, фахівців. Т. 9, ч. IV: Страхування, доручення, комісія, управління майном / І. В. Спасибо-Фатєєва, В. П. Янишен, Н. Ю. Голубєва та ін. ; за ред. І. В. Спасибо-Фатєєвої. Харків : ЕКУС, 2020. 328 с.

28. Цірат Г. В. Уніфікація норм міжнародного приватного повітряного права: монографія. Харків: Право, 2018. 472 с.

29. Цюра В.В. Представництво, посередництво, комісія та агентування: співвідношення правових понять. Порівняльно-аналітичне право. 2016. № 3. С. 84-88.

30. Штаба Ю. С. Послуга як предмет зобов'язань з надання послуг. Реалії та перспективи розбудови правової держави в Україні : зб. матеріалів V Регіон. наук-практ. конф. Чернігів, 2019. С. 404–407.

31. Янишен В. П. До питання розмежування договорів підряду та договорів про надання послуг. Теорія і практика правознавства : [Електрон. наук. фахове вид.]. 2013. № 2 (4). URL: <http://tlaw.nlu.edu.ua/article/view/186027>.

32. Янишен В. П. Договір позики: спірні питання форми та предмета. Теорія і практика правознавства : [Електрон. наук. фахове вид.]. 2015. № 2 (8). URL : <http://tlaw.nlu.edu.ua/article/view/>.

33. Янишен В. П. Законодавче забезпечення відновлення кредитування. Теорія і практика правознавства : [Електрон. наук. фахове вид.]. 2018. № 2 (14). URL : <http://tlaw.nlu.edu.ua/article/view/>

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ XVI. ЗОБОВ'ЯЗАННЯ У СФЕРІ СПІЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ПРАВІ КІПРУ ТА ЗА ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ

Тема 50: Зобов'язання з договору простого товариства та з установчого договору (2 години)

Методичні вказівки. Розвиток економічних і соціальних потреб породжує необхідність об'єднання майна і діяльності людей для досягнення ними спільної мети. Таке добровільне об'єднання являє собою договір учасників, що взаємно зобов'язує їх до певних дій (щодо передачі майнових вкладів і подальшої узгодженої діяльності), тобто тягне за собою виникнення між ними зобов'язально-правових відносин. Учасники, які здійснюють спільну діяльність, ставлять одну й ту саму мету (побудувати будинок, школу), для досягнення якої вони об'єднують свої спільні зусилля і вносять певні майнові вклади.

Договір простого товариства укладається для здійснення його учасниками спільної підприємницької діяльності без створення юридичної особи. Істотною умовою цього договору є погодження його учасниками спільної мети - одержання прибутку.

Учасники договору про спільну діяльність без об'єднання вкладів мають спільну мету, відмінну від одержання прибутку (будівництво будинку для наступного проживання в ньому, наукове і творче співробітництво в процесі створення твору науки, техніки тощо).

Студентам слід мати на увазі, що наявність спільної для всіх учасників мети - головна кваліфікуюча ознака договору про спільну діяльність. Договір про спільну діяльність та договір простого товариства мають багато спільних рис, однак їх не можна ототожнювати: уклавши договір простого товариства, сторони об'єднують свої вклади та інші майнові внески для спільної мети, утворюючи при цьому спільну власність, у той час як учасники спільної діяльності діють без такого об'єднання.

В наведеному аспекті важливо провести аналіз законодавства Республіки Кіпру про спільну діяльність та визначити його особливі риси, позначити відмінності в правовому регулюванні цієї сфери.

При вивченні даного питання, слід мати на увазі, що в засновницькому договорі, як і договорі простого товариства, учасники мають спільну мету. Тому всі сторони в договорі іменуються засновниками (учасниками). За загальним правилом учасниками можуть виступати фізичні та юридичні особи. Однак на відміну від простого товариства результатом укладання і виконання засновницького договору є поява нового суб'єкта права - юридичної особи, у той час як укладаючи договір простого товариства сторони не мають на меті створення нового суб'єкта.

Питання для обговорення:

Заняття 1. Зобов'язання з договору простого товариства та з установчого договору (2 години)

1. Загальна характеристика договору про спільну діяльність за законодавством України і Кіпру.
2. Поняття та зміст договору простого товариства.
3. Правовий режим майна товаришів та ведення спільних справ товариства. Відповідальність товаришів по загальних зобов'язаннях.
4. Припинення договору простого товариства.
5. Поняття, сторони та зміст установчого договору.

Реферати: «Особливості обліку договорів про спільну діяльність у праві Кіпру». «Порівняльна характеристика видів договорів про спільну діяльність в праві України та Кіпру».

Термінологічне завдання: договір про спільну діяльність, договір простого товариства, установчий договір.

Практичні завдання:

(відобразити у конспекті підготовки до семінарського заняття)

1. Визначите обсяг нормативно-правового регулювання договірних зобов'язань у сфері спільної діяльності за правом України і Кіпру.
2. Складіть порівняльну таблицю структури договірних зобов'язань у сфері спільної діяльності за правом України і Кіпру.
3. Проведіть порівняльний аналіз договорів у сфері спільної діяльності за законодавством України і Кіпру.

ЮРИДИЧНІ КЕЙСИ ДО ЗАНЯТТЯ 1:

Кейс №1. Петренко, що займається відгодуванням свиней і реалізацією їх м'яса та інших продуктів заготовельним організаціям, а також на ринку, запропонував сусіду Сидоренку, що утримує у власному будинку кафе, укласти договір про «спільну роботу». У відповідності з означеним договором припускалося об'єднати зусилля учасників по відкорму худоби та збуту м'яса. Зобов'язки розподілилися таким чином. Сидоренко зобов'язався збирати і

передавати Петренку харчові відходи, а останній продавати зі знижкою певну кількість м'яса та м'ясопродуктів для організації харчування в кафе Сидоренка. При посвідченні договору у нотаріуса виникли сумніви, чи можна застосовувати в даному випадку норми договору про спільну діяльність.

Як потрібно вирішити дане питання?

Кейс №2. Акціонерне товариство, кооператив і комунальне підприємство уклали договір про спільну діяльність по будівництву та наступній експлуатації житлового будинку для своїх працівників. У відповідності з цим договором спільні справи повинні були вирішуватись товаришами спільно, а їхні частки визнавались рівними (по 20 квартир кожному). Після того, як будівництво розпочалося, виявилось, що необхідної кількості грошових коштів немає. Кооператив, що згідно договору товариства вів бухгалтерський облік спільного майна учасників, домовився про залучення до будівництва нових пайщиків з передачею їм 6 квартир. При розподілі квартир після завершення будівництва акціонерне товариство відмовилося передавати новим пайщикам квартири з числа тих, що належать йому. У свою чергу кооператив і підприємство заявили, що готові передати квартири, але лише по дві. Нові пайщики заявили, що їм байдужі взаємовідносини між їхніми товаришами, і вони готові отримати квартири з числа тих, що належать будь-якому з товаришів.

Вирішіть спір. Наведіть аргументи для кожної із сторін

Кейс №3. За договором про спільну діяльність, укладеному між підприємством «Мода» і товариством з обмеженою відповідальністю «Аваль» на 5 років, перше надало в якості внеску будинок красильного цеху разом з усім необхідним обладнанням, а також 15 тонн барвників, а друге - свою комерційну репутацію, трудові зусилля співробітників по реалізації продукції цеху і ноухау по забарвленню трикотажних виробів. Частки учасників в спільному майні не визначалися.

Що ж стосується видатків і збитків, а також доходів, то вони розподілилися між товаришами порівну. Через два роки успішної роботи підприємство вирішило вийти з договору.

При цьому товариство наполягало на передачі йому в якості компенсації за дострокове розірвання договору половини будинку красильного цеху, посилаючись на те, що ноу-хау вже стало відомо підприємству та успішно ним використовується.

Підприємство навпаки вважало, що вклад товариства був несуттєвим, вимагало повернення будинку і готове було сплатити за використання ноу-хау грошову суму.

Вирішіть справу. Який порядок припинення договору простого товариства?

Чи може частка участі в прибутках і збитках бути іншою, ніж частка у спільному майні?

Кейс №4. Акціонерне товариство «Рукодільниця» уклало договір простого товариства з трьома текстильними підприємствами. Метою договору було будівництво фарбувального цеху на земельній ділянці, яка знаходиться у власності товариства. Однак, на цій ділянці знаходились гаражі, збудовані за згодою товариства. Не дочекавшись спільного рішення учасників, товариство приступило до зносу гаражів і причинило значний збиток їх володільцям, які звернулись до суду.

В ході судового розгляду з'ясувалось, що при зносі гаражів ніяких спеціальних повноважень на ведення справ від імені товариства не було, і тому решта учасників товариства повинні бути звільнені від відповідальності.

Довіреність товариству як учаснику, якому було доручено вести спільні справи, була видана вже після завершення процедури зносу гаражів.

Однак, повноваження товариства, згідно цієї довіреності, були обмежені діями, майнові наслідки яких не повинні перевищувати визначеного ліміту. Даний ліміт при зносі гаражів був перевищений.

Яке рішення повинен винести суд? Чи зміниться рішення, якщо згадана довіреність була видана до початку зносу гаражів?

Як бути, якщо знесення гаражів здійснювала спеціалізована організація за договором, укладеним «Рукодільницею»?

Кейс №5. Гр-н Головченко А. А. уклав з ВАТ «Будівельною організацією «Надія» та з ТОВ «Технобудпроект» договір про спільну діяльність.

Відповідно до договору про спільну діяльність гр. Головченко А. А. повинен внести як внесок 50% вартості будівництва, що склало 500 000 грн., ВАТ «Будівельна організація «Надія» зобов'язалося внести як внесок 35%, що становило 350 000 грн., а ТОВ «Технобуд проект» зобов'язалося внести як внесок 15%, що становило 150 000 грн.

Водночас, договором простого товариства було передбачено, що ВАТ «Будівельна організація «Надія» є, за взаємною згодою сторін договору, замовником і генеральним підрядником будівництва будинку. Договором простого товариства було передбачено, що ВАТ «Будівельна організація «Надія» відповідно до договору здійснює ведення справ простого товариства та представляє інтереси учасників простого товариства перед третіми особами.

Сторони підписали як невід'ємну частину договору акт розподілу жилої площі жилого будинку, який буде збудовано.

Відповідно до даного акту Головченко А. А. мав право отримати у власність 1 поверх жилого будинку, який будується та всі нежилі приміщення першого поверху, ВАТ «Будівельна організація «Надія» - другий поверх жилого будинку, одну квартиру третього поверху, ТОВ «Технобудпроект» третій поверх жилого будинку.

Виконуючи свої зобов'язання за договором, Головченко А. А. вніс як внесок у спільну діяльність 400 000 грн. ВАТ «Будівельна організація «Надія», використовуючи грошові кошти, внесені у якості вкладу Головченко А.А., замовило розробку проектно-кошторисної документації у ТОВ «Технобудпроект».

Отримавши грошові кошти від ВАТ «Будівельна організація «Надія», ТОВ «Технобудпроект» розробило проектну документацію. ВАТ «Будівельна організація «Надія» розробило робочу будівельну документацію, розпочало будівельні роботи на будівельному майданчику (земельній ділянці), який не було внесено як вклад у спільну діяльність.

Будинок повинен був бути введений у експлуатацію до 15 грудня 2005 року. Однак до 15 грудня 2005 року було зведено лише перший поверх будинку. Головченко А. А. відповідно до положень ст. 1136 ЦК України здійснив письмовий запит щодо ведення спільних справ, у якому поставив питання про зволікання у будівництві.

У Даному запиті Головченко А. А. звинуватив ВАТ «Будівельна організація «Надія» та ТОВ «Технобудпроект» у невиконанні ними своїх обов'язків щодо внесення у спільну діяльність грошових коштів.

Водночас, як повідомив Головченко А. А., у зв'язку з очевидністю підстав вважати, що ВАТ «Будівельна організація «Надія» та ТОВ «Технобудпроект» не виконують свого обов'язку щодо внесення грошових вкладів у спільну діяльність, зупинив виконання свого обов'язку щодо внесення залишку грошових коштів у спільну діяльність у розмірі 100 000 грн.

У свою чергу, ВАТ «Будівельна організація «Надія» повідомила, що вона як внесок зі свого боку зарахувала вартість будівельних робіт, які становлять 100 000 грн., вартість будівельного майданчика, який становить 150 000 грн. ТОВ «Технобудпроект» повідомило, що воно як внесок зі свого боку зарахувало вартість проектно-кошторисної документації, яку воно розробило.

Головченко А. А. подав позов про визнання права вимоги до простого товариства у складі Головченко А. А., ВАТ «Будівельна організація «Надія», ТОВ «Технобудпроект» щодо передачі йому у власність першого поверху об'єкту будівництва.

Чи підлягає позов Головченка А. А. задоволенню? Чи правомірні дії ВАТ «Будівельна організація «Надія» щодо зарахування у якості вкладу замість грошових коштів вартості будівельних робіт та вартості будівельного майданчика?

Чи правомірні дії ТОВ «Технобудпроект» щодо зарахування як внеску вартості проектно-кошторисної документації замість грошових коштів?

Чи правомірно Головченко А. А. застосував оперативну санкцію щодо зупинення виконання зобов'язань з внесення як вкладу грошових коштів у спільну діяльність?

Чи порушені права Головченка А. А., ВАТ «Будівельна організація «Надія», ТОВ «Технобудпроект» у даній правовій ситуації?

Якщо порушені, то якого з учасників простого товариства; які способи захисту цивільних прав Ви можете запропонувати названим учасникам простого товариства?

Питання для самоконтролю:

1. Наведіть визначення та основні ознаки договору про спільну діяльність за законодавством України і Кіпру.
2. Що може бути вкладом учасників за договором простого товариства?
3. Хто здійснює ведення спільних справ учасників за договором простого товариства?
4. Який порядок відшкодування витрат і збитків, пов'язаних із спільною діяльністю учасників товариства?
5. Наведіть підстави та правові наслідки розірвання договору про спільну діяльність.
6. Який предмет та форма договору про спільну діяльність?
7. Наведіть види договорів про спільну діяльність.
8. Вкажіть загальні та спеціальні підстави припинення договору простого товариства.
9. Надайте порівняльну характеристику порядку управління господарським товариством та простим товариством.

Нормативно-правові акти:

1. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 р. // Відомості Верховної Ради. - 2003. - № 40-44. - Ст. 356; з наступними змінами і доповненнями.
2. Господарський кодекс України від 16 січня 2003 р. // Відомості Верховної Ради. -2003. - № 18, № 19-20, № 21-22. - Ст. 144; з наступними змінами і доповненнями.
3. Закон України «Про інвестиційну діяльність» від 18 вересня 1991 р. // Відомості Верховної Ради України. - 1991. - № 47. - Ст. 646; з наступними змінами і доповненнями.
4. Закон України «Про режим іноземного інвестування» від 19 березня 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. - 1996. - № 19. - Ст. 80; з наступними змінами і доповненнями.
5. Про спеціальний режим інноваційної діяльності технологічних парків : Закон України від 16.07.1999 р. № 991-XIV / Офіційний вебсайт Верховної Ради України. Законодавство України. URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/991-14>.
6. Про державно-приватне партнерство: Закон України від 01 липня 2010 р. № 2404-VI // Відом. Верховн. Ради. 2010. №40. Стр. 524. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2404-17#Text>.
7. Постанова КМ України, від 14.12.2001 року № 1691 «Про порядок укладення договорів про спільну діяльність щодо виконання інвестиційних та інноваційних проектів»//www: rada.gov.ua.
8. Постанова КМ України від 30.01.1997 року № 112 «Про затвердження положення про порядок державної реєстрації договорів (контрактів) про спільну інвестиційну діяльність за участю іноземних інвесторів» //www: rada.gov.ua.
9. Роз'яснення ВАСУ «Про деякі питання практики вирішення спорів, пов'язаних з укладенням та виконанням договорів про спільну діяльність» від 28.04.1995 року №02-5/302//www: rada.gov.ua.

Наукова література:

1. Бермічева О.В. Просте і таємне (негласне) товариство: поняття та

співвідношення. *Вісник Академії адвокатури України*. 2012. № 1(23). С. 40-47.

2. Блажівська О.Є. Спільна діяльність учасників простого товариства: монографія. К.: Алерта, 2013. 224 с.

3. Гамбріадзе М. Р. Особливості цивільно-правового регулювання спільної діяльності. *Право і Суспільство*. 2020. №3. С. 62 -62. Режим доступу: http://www.pravoisuspilstvo.org.ua/archive/2020/3_2020/11.pdf

4. Килимник В.В., Харитонов О.В. Щодо правової характеристики припинення договорів про спільну діяльність. *Форум права*. 2012. № 1. С. 438-441.

5. Махінчук В.М. Загальна характеристика форм співучасті держави та приватних партнерів під час реалізації спільних господарських проектів. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2013. Вип. 22. Частина 1. Том 1. С. 174-178.

6. Назаренко Д.Б. Договір простого товариства як форма державноприватного партнерства. *Правова держава*. 2011. № 13. С. 63-67.

7. Резнікова В.В. Договір простого товариства: господарсько-правовий аспект. *Університетські наукові записки*. 2013. № 3(47). С. 248-253.

8. Таран О.С. Істотні умови багатостороннього договору. *Вісник Академії адвокатури України*. 2013. № 2(27). С. 39-44.

9. Юркевич Ю.М. Поняття та ознаки договору про спільну діяльність. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2015. Вип. 34. Том 1. С. 129-133.

10. Юркевич Ю.М. Припинення договору простого товариства. *Право і суспільство*. 2015. № 6-2 частина 3. С. 83-88.

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ XVII. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ПОЗАДОГОВІРНОГО ПРАВА СЛОВАКІЇ, НІДЕРЛАНДІВ ТА ІСПАНІЇ

Тема №51. Поняття, види і функції позадоговірних зобов'язань (2 години)

Методичні вказівки. Основним джерелом виникнення цивільно-правових зобов'язань виступає договір. Водночас поряд з договорами підставами виникнення зобов'язань виступають і односторонні правочини, для юридичної завершеності і дійсності яких достатньо вираження волі однієї особи. До таких правочинів належить, зокрема, публічна обіцянка винагороди, зроблена особою за передання відповідного правового результату.

На відміну від ЦК УРСР, який передбачав лише один вид зобов'язання з публічної обіцянки винагороди, - публічний конкурс, ЦК України, крім того, також врегульовує правовідносини щодо публічної обіцянки винагороди, які не пов'язані з проведенням конкурсу. Таким чином, можна виділити два типи зобов'язань з публічної обіцянки винагороди: без оголошення конкурсу і за результатами конкурсу.

При вивченні даної теми студентам потрібно звернути увагу на спільні та відмінні риси цих видів публічної обіцянки винагороди в контексті аналізу законодавства України і Франції.

Поряд із публічною обіцянкою винагороди до зобов'язань, які виникають із односторонніх дій належить інститут ведення чужих справ без доручення. Ці зобов'язання виникають у випадках коли існує нагальна потреба у вжитті заходів, спрямованих на попередження, усунення або зменшення негативних наслідків певних факторів для майна іншої особи, яка сама не в змозі охороняти свої інтереси через відсутність або знаходження в безпорадному стані.

Основною визначальною ознакою зобов'язань, що розглядаються, є те, що дії однієї особи (гестора) здійснюються на користь іншої особи (домінуса) за власною

ініціативою гестора, а не у зв'язку з укладенням договору доручення чи іншого цивільно-правового договору, а також взагалі без будь-якої попередньої вказівки домінуса.

Питання для обговорення:

Заняття 1. Поняття, види і функції позадоговірних зобов'язань (2 години)

1. Поняття й основні ознаки недоговорних зобов'язань, їх відмінність від договорних зобов'язань в праві України і Нідерландів.
2. Види недоговорних зобов'язань в праві Словачії, Іспанії та України.
3. Функції недоговорних зобов'язань і недоговорної відповідальності.
4. Недоговірні зобов'язання як охоронні зобов'язання. Інші функції недоговорних зобов'язань.
5. Реформа зобов'язального права Нідерландів.

Реферати: «Поняття, функції та система недоговорних зобов'язань за законодавством Нідерландів», «Поняття конкурсу та його види». «Принципи деліктних зобов'язань Іспанії», «Особливості відшкодування шкоди, завданої правоохоронними органами».

Термінологічне завдання: публічна обіцянка, конкурс, гестор, домінус. делікт, деліктне зобов'язання, регресна вимога, моральна шкода, джерело підвищеної небезпеки, кондикційне зобов'язання.

Практичні завдання.

(відобразити у конспекті підготовки до семінарського заняття)

1. Складіть порівняльну таблицю системи позадоговірного зобов'язання за правом Іспанії та України.
2. Визначите обсяг нормативно-правового регулювання деліктних зобов'язань в праві Словачії та праві України.
3. Встановити перелік запроваджених рекомендацій ЄС щодо уніфікації деліктного законодавства у країнах ЄС.

ЮРИДИЧНІ КЕЙСИ ДО ЗАНЯТТЯ 1:

Кейс №1. Ольхов випадково знайшов у метро гаманець, в якому виявилася візитка з домашньою адресою та фотографією Кірпи. Виявилось, що гаманець дійсно належить Кірпи, якому О. його і повернув. Після цього О. випадково у газеті натрапив на оголошення про винагороду в розмірі 300 грн., обіцяну Кірпа. тому, хто знайде його гаманець. Ольхов. звернувся до Кірпи з вимогою про сплату винагороди, посилаючись на те, що він виконав умови публічної обіцянки винагороди, визначені Кірпою. Останній відмовився виплатити винагороду, пославшись на те, що він здійснив би її виплату, якби Ольхов. пред'явив до нього вимогу одночасно з поверненням гаманця.

Чи має право Ольхов. претендувати на одержання винагороди?

Кейс №2. По телеканалі «НВТ» торговельна марка «Старт» оголосила конкурс про створення найкращого рекламного слогану спортивним товарам,

що нею виробляються. Поет Петренко вирішив узяти участь у конкурсі, надіславши на адресу, зазначену в оголошенні, кілька варіантів рекламних слоганів.

На ім'я Петренко надійшов лист від торговельної марки «Старт», в якій була висловлена вдячність Петренко за його працю, проте вказувалося, що у зв'язку з перепрофілюванням її діяльності вона більше не займається виробництвом спортивної продукції, а відтак конкурс був скасований, про що раніше повідомлялося по радіо.

Хто виступив організатором конкурсу? Чи правомірні дії торговельної марки «Старт»? Чи може Петренко претендувати на виплату винагороди?

Чи змінилося б вирішення справи, якби П. у зв'язку з виконанням конкурсного завдання узяв би відпустку за свій рахунок

Кейс №3. Повертаючись додому з роботи, пожежник Тарасов побачив, що з-під дверей магазину, що належить ТОВ «Весна», йде густий дим.

Оскільки в магазині ніхто не відповідав на крики Тарасова, останній вибив вітрину магазину, загасив пожежу і врятував непритомну прибиральницю магазину Сушко, через недопалок цигарки якої виникла пожежа.

ТОВ «Весна» пред'явила вимогу до Тарасова про відшкодування шкоди, завдану знищенням вітрини, посилаючись на те, що товариство не уповноважувало Тарасова на вчинення зазначених дій.

Тарасов в свою чергу зазначив, що рятувати чуже життя та майно від пожежі – його службовий обов'язок, тому ці відносини взагалі не можуть регулюватися цивільним правом, адже є трудовими.

Тарасов вважав, що пожежна частина, в якій він працює, зобов'язана відшкодувати шкоду, завдану його здоров'ю, адже, рятуючи життя і майно інших від пожежі, Тарасов ушкодив руку і зазнав опіків, на лікування яких витратив 1500 грн.

Чиї вимоги є правомірними? Вирішіть справу по суті.

Кейс №4. До суду з позовною заявою проти АТП-11 звернулися пасажери автобусу, що належав АТП-11, який у серпні 2000 р. слідував за маршрутом Київ - Харків. Із обставин справи виявилось, що, переїжджаючи через залізничний переїзд, автобус зіткнувся з потягом. У результаті аварії пасажери автобусу отримали тілесні ушкодження, деякі з них стали інвалідами 2-ї та 1-ї групи.

Під час слідства водій автобусу показав, що переїзд, який знаходиться у віданні Південної залізниці, був регульованим, але на той момент світлофор не працював. Тому водій, не побачивши потягу, поїхав через переїзд, у результаті чого трапилася аварія.

Вирішити справу.

На кого і в якому розмірі буде покладена відповідальність за шкоду, заподіяну здоров'ю громадян?

Кейс №5. Гончаренко 31 травня перейшов на роботу із однієї установи в іншу, оформивши перехід переведенням. Його заробітну плату перераховували на рахунок у банку як на новому місці роботи, так і на попередньому. У липні та серпні на попередньому місці роботи йому продовжували перераховувати заробітну плату.

Гроші Гончаренко знімав і витрачав. У вересні із попереднього місяця роботи від Гончаренка зажадали повернення грошей, що були помилково перераховані на його рахунок у липні та серпні з вини оператора, який не ввів дані про його звільнення у комп'ютер.

Чи можна звинуватити Гончаренка у безпідставному збагаченні та вимагати від нього не тільки всі кошти, що були помилково перераховані, але й відсотки на цю суму за користування чужими коштами?

Питання для самоконтролю:

1. Наведіть види недоговірних зобов'язань в праві України і Нідерландів.
2. чому полягає зміст зобов'язання щодо рятування майна іншої особи?
3. Яка правова природа публічної обіцянки винагороди?
4. Які умови виникнення зобов'язання із вчинення дій в майнових інтересах іншої особи?
5. У чому зміст зобов'язання із вчинення дій в майнових інтересах іншої особи?
6. Поняття та елементи зобов'язань по відшкодуванню шкоди в праві Словачії.
7. Поняття, зміст і підстави деліктної шкоди.
8. Випадки звільнення від відповідальності за завдання шкоди.
9. Наведіть приклади зобов'язань із відшкодування шкоди, завданої правомірними діями.
10. Які умови відповідальності батьків за шкоду, завдану їхніми дітьми?
11. Наведіть особливості відповідальності осіб, які спільно завдали шкоду.
12. У чому полягають особливості відшкодування шкоди, завданої джерелом підвищеної небезпеки?
13. Пояснить особливості відшкодування ядерної шкоди.
14. Яке призначення мають норми про відшкодування державою шкоди потерпілим від злочинів?
15. Визначте поняття та зміст моральної шкоди в праві Іспанії та України.

Нормативно-правові акти:

1. Цивільний кодекс України: Закон України від 16.01.2003 року № 435-IV. Відомості Верховної Ради України. 2003. №№ 40-44. Ст. 356.
2. Code Civil de France // https://www.legifrance.gouv.fr/codes/section_lc/LEGITEXT000006070721/LEGISCTA000006136388/#LEGISCTA000006136388.
3. Про використання ядерної енергії та радіаційну безпеку: Закон України від 08.02.1995 року № 39/95-ВР. Відомості Верховної Ради України. 1995. № 12. Ст. 81.
4. Про відповідальність за шкоду, завдану внаслідок дефекту в продукції : Закон України від 19.05.2011 р. № 3390-VI. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3390-17/conv>.
5. Про порядок відшкодування шкоди, завданої громадянинуві незаконними діями органів, що здійснюють оперативно-розшукову діяльність, органів досудового

розслідування, прокуратури і суду від : Закон України 01.12.1994 р. № 266/94-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/266/94-вр/conv>.

6. Про загальну безпечність нехарчової продукції: Закон України від 02.12.2010 року № 2736-VI. Відомості Верховної Ради України. 2011. № 22. Ст. 145.

7. Про об'єкти підвищеної небезпеки: Закон України від 18.01.2001 року № 2245-III. Відомості Верховної Ради України. 2001. № 15. Ст. 73.

8. Про приєднання України до Віденської конвенції про цивільну відповідальність за ядерну шкоду: Закон України від 12.07.1996 року № 334/96-ВР. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 44. Ст. 222.

9. Про цивільну відповідальність за ядерну шкоду та її фінансове забезпечення: Закон України від 13.12.2001 року № 2893-III. Відомості Верховної Ради України. 2002. № 14. Ст. 96.

Наукова література:

1. Баранова Л. Н., Сиротенко С. Е. Возмещение имущественного и морального (неимущественного) вреда : [разд. 4, гл. 3, § 5]. Харьковская цивилистическая школа: осуществление и защита права интеллектуальной собственности : монография / под общ. ред. И. В. Спасибо-Фатеевой. Харків : Право, 2018. С. 644–661.

2. Ваштарева Є. А. Поняття збагачення в контексті кондикційного зобов'язання. Проблеми законності : зб. наук. пр. / відп. ред. В. Я. Тацій. – Х. : Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, 2018. Вип. 141. С. 104–115.

3. Великанова М. М. розподіл ризиків в деліктних зобов'язаннях. *Право і суспільство*. 2019. №1. С. 40 – 45. Режим доступу: http://pravoisusilstvo.org.ua/archive/2019/1_2019/part_1/9.pdf.

4. Відшкодування моральної шкоди: коментар, законодавство, судова практика / за заг. ред. М.К. Галянтича. К.: Юрінком Інтер, 2013. 288 с.

5. Заїка Ю. О. Зобов'язання, які виникають при створенні загрози життю, здоров'ю або майну, в системі не договірних зобов'язань. *Юридична наука*. 2014. № 7. С. 20–28.

6. Карнаух Б. П. Причинний зв'язок у деліктному праві: концепція *povus actus interveniens*. Підприємництво, господарство і право : наук.-практ. госп.-прав. журн. 2019. № 9. С. 11–15.

7. Карнаух Б. П. Відшкодування шкоди, завданої іншою особою (стаття 1172 Цивільного кодексу України). *Підприємництво, господарство і право*. 2021. №11. С. 29 – 33. Режим доступу: <http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2020/11/5.pdf>.

8. Карнаух Б. П. Деліктна відповідальність органів публічної влади за цивільним кодексом України *Підприємництво, господарство і право*. 2021. №3. С. 19 – 24. Режим доступу: <http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2021/3/4.pdf>

9. Лесько Ю.В. Володілець транспортного засобу як суб'єкт цивільноправової відповідальності за завдану шкоду. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2015. Вип. 6 том 1. С. 93-97.

10. Мануїлова К.В. Поняття та характеристики джерела підвищеної небезпеки. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. 2014. № 10-2 том 1. С. 160-163.

11. Менів Л.Д. До питання про відшкодування моральної шкоди за порушення прав споживачів. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2015. Вип. 31. Том 2. С. 7-10.

12. Отрадна О.О. Проблеми вдосконалення механізму цивільно-правового регулювання деліктних зобов'язань. Монографія. К.: Юрінком Інтер, 2014. 328 с.
13. Романська, І. В. До питання про співвідношення кондикції та віндикації. Часопис Київського університету права. 2020. № 2. С. 281– 285.
14. Русу С.Д. Питання гармонізації цивільного законодавства України про деліктні зобов'язання до стандартів Європейського Союзу. Університетські наукові записки. 2005. № 1-2(13-14). С. 102-108.
15. Сорока О.О. Особливості зобов'язань із відшкодування шкоди за законодавством України. Науковий вісник Херсонського державного університету. 2015. Вип. 3-2. Том 1. С. 54-56.
16. Тедорадзе М.Д. Підстави виникнення недоговірних зобов'язань за законодавством України. Митна справа. 2014. № 5(95). Частина 2. Кн. 2. С. 104-108.
17. Чернілевська О.І. Відшкодування шкоди, завданої недієздатною особою. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. 2015. № 4. Том 2. С. 44-46.
18. Яковенко В.В., Філик Н.В. Публічна обіцянка винагороди: визначення правової природи. Порівняльно-аналітичне право. 2017. № 5. С. 137-140.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ ДОМАШНЬОЇ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

Виконання контрольної роботи з навчальної дисципліни «Цивільне право» передбачено навчальним планом для здобувачів освіти **заочної форми навчання**.

Контрольна робота передбачає вирішення одного із варіантів, кожний з яких включає в себе одне теоретичне питання та дві задачі. Виконуючи контрольну роботу, здобувачу освіти необхідно ретельно ознайомитись з відповідними положеннями чинного законодавства та теорії цивільного права. При написанні контрольної роботи необхідно посилається на статті нормативних актів, що використовуються.

Виконані завдання здаються на кафедрі цивільного права Навчально-наукового юридичного інституту або прикріплюються у Classroom за 10 днів до початку заліково–екзаменаційної сесії. Контрольна робота оцінюється у 30 балів. Бал за контрольну роботу є складовою підсумкового семестрового балу за відповідну навчальну дисципліну.

Вирішення кожної задачі передбачає чітку аргументовану відповідь на поставлені в ній запитання, обґрунтування тієї чи іншої точки зору, для чого необхідно використовувати відповідне законодавство.

Короткі, не аргументовані належним чином відповіді на запитання (навіть, якщо вони правильні), не будуть зараховуватися.

Оцінюється незадовільно і робота, що виконана з використанням лише підручника чи електронного джерела та позбавлена елементів самостійності. Не допускається механічне копіювання електронного джерела, або переписування підручника, статей нормативних актів, забороняється застосовувати плагіат, тобто списування з чужої роботи.

Вирішення задач повинно показати уміння студента застосовувати теоретичні знання на практиці.

Контрольна робота виконується у відповідності з варіантами. Вибір варіанту завдань здобувачем освіти здійснюється відповідно до його порядкового номеру у журналі обліку академгрупи. Контрольна робота, виконана з порушенням цієї вимоги, не буде зараховуватися.

Обсяг роботи, враховуючи вирішення задач, не встановлюється, проте контрольна робота повинна відповідати встановленому стандарту. Титульний аркуш повинен містити всі необхідні відомості та номер варіанту. Сторінки слід пронумерувати. В кінці роботи необхідно навести всі джерела, які використовувалися по ходу роботи. Поряд із цим не слід вносити до джерел те, що не використовувалось.

Для виконання контрольної роботи здобувачам освіти рекомендовано наступні підручники:

1. Дзера О.В. Договірне право України. Особлива частина. Київ, Юрінком Інтер, 2018. 1200 с.

2. Заїка Ю.О. Українське цивільне право: Навчальний посібник. К.: Центр учбової літератури, 2018. 358 с.

3. Мічурін Є. О. Цивільне право : Загальна частина: навч. посіб. для підгот. до іспитів та заліків: Харків: Право, 2019. 184 с.

4. Цивільне право. Альбом схем [Текст] : навч. посіб. : у 2 ч. / Є. О. Мічурін, О. Р. Шишка. Харків: Право, 2018. Ч. 1. 5-те вид., перероб. 2018. 231 с.

5. Цивільне та сімейне право України [Текст]: навч. посіб. / [Є. О. Харитонов та ін. ; упоряд. О. І. Сафончик]; за ред. д-ра юрид. наук, проф. Є. О. Харитонова; Нац. ун-т "Одес. юрид. акад.". Одеса: Фенікс, 2018. 581с.

6. Цивільне право України. Іванов Ю.Ф., Іванова М.В., Куриліна О.В. Том 1. Навчальний посібник у 2 томах. Видання 2-ге доповнене і перероблене. К.: Алерта, 2019. 342 с.

7. Цивільне право (частина загальна). Курс лекцій: навч. посіб. / за ред. І. Спасибо-Фатєєвої. Харків: ЕКУС, 2021. 448 с.

8. Шимон С.І. Цивільне та торгове право зарубіжних країн. Навчальний посібник. К.: КНЕУ. 2004. 220 с.

Крім того, рекомендовано наступні інформаційні ресурси вільного доступу.

1. <http://zakon.rada.gov.ua> – законодавство України. Офіційний сайт Верховної Ради України.

2. <https://www.legifrance.gouv.fr/> - Законодавство Франції.

3. <http://www.droitbelge.be/> - Законодавство Бельгії.

4. <https://www.gesetze-im-internet.de/> - Законодавство Німеччини.

5. <https://www.altalex.com/> - законодавство Італії.

6. <https://www.fedlex.admin.ch/> - Законодавство Швейцарії.

7. <https://legilux.public.lu/> - Законодавство Люксембургу.

Варіант 1.

1. Теоретичне запитання.

Підстави припинення зобов'язання за законодавством України, Франції та Португалії.

2. Практичні завдання.

№1. Костюченко купив у Безвершого будинок за 60000 грн. Через місяць після належного оформлення договору купівлі-продажу продавець звернувся з позовом про його розірвання або зменшення покупної ціни під приводом того, що попередній власник навмисне приховав недоліки будинку, який потребує капітального ремонту. У двох кімнатах необхідно замінити підлогу, віконні рами, провести малярні роботи, в деяких місцях замінити стропила. Продавець проти позову заперечував, посилаючись на те, що до укладення договору купівлі-продажу Костюченко протягом 4 місяців мешкав у будинку як наймач і мав змогу з'ясувати його стан.

Чи обґрунтована вимога Костюченка? Як вирішити спір?

№2. Сліпченко уклав з банком «Кредитний» депозитний договір про розміщення в банку коштів у сумі 5000 грн. на строк 1 рік під 22% річних. Відповідно до умов депозитного договору банк мав право при зменшенні Національним банком України облікової ставки пропорційно зменшити процентну ставку по депозиту.

При цьому банк зобов'язаний був письмово повідомити вкладника про зменшення відсоткової ставки за договором. У разі незгоди вкладника йому надавалося право в 10-денний строк з моменту одержання повідомлення або погодитися на зменшення відсоткової ставки, або розірвати депозитний договір і забрати суму внеску та нараховані відсотки.

Через 3 місяці Сліпченко одержав лист з повідомленням про вручення, в якому

банк «Кредитний» повідомляв про зменшення відсоткової ставки за договором до 17% річних у зв'язку з відповідною зміною облікової ставки НБУ.

У листі також повідомлялося, що в разі, якщо Сліпченко протягом 10 днів з моменту отримання листа не розірве депозитний договір, буде вважатися, що він згодний зі змінами умов депозитного договору.

Сліпченко з'явився в банк лише через рік після укладення договору і пред'явив вимогу про повернення його внеску та нарахованих відсотків по ставці 22% річних за весь строк дії договору.

Дайте юридичну оцінку діям банку та вкладника. Наведіть аргументи кожної сторони.

Варіант 2.

1. Теоретичне запитання.

Поняття та класифікація способів забезпечення виконання зобов'язань. Види способів забезпечення зобов'язань у праві України і Франції.

2. Практичні завдання.

№1. Любимов звернувся до свого приятеля Іванчука з проханням позичити йому 30000 грн строком на 3 місяці. Іванчук погодився позичити гроші, але за умови забезпечення виконання зобов'язання за договором позики заставою цінного майна.

Іванчук 12 лютого 2017 року передав Любимову під розписку 30000 грн у позику зі строком повернення до 12 травня 2017 року, а Любимов у свою чергу передав Іванчуку комп'ютер вартістю 5000 грн і комплект ювелірних прикрас (каблучку та сережки) вартістю 28000 грн.

У зазначений термін Любимов не зміг розрахуватися з Іванчуком. А коли 23 вересня 2017 року Любимов запропонував позичені гроші, Іванчук відмовився їх приймати, вказавши, що оскільки Любимов своєчасно не повернув борг, то він став власником переданих у забезпечення повернення боргу речей і вже встиг їх продати.

Які існують види застави та якими нормами законодавства вони регулюються? Назвіть умови договору застави. У якій формі має укладатися договір застави? Чи може переходити право власності на заставлене майно від заставодавця до заставодержателя при порушенні боржником забезпеченого заставою зобов'язання?

№2. Виконуючий банк відмовив у платежі за акредитивом бенефіціару, який пред'явив неналежним чином оформлені документи про надання послуг.

Бенефіціар звернувся з вимогою про оплату до банку-емітента. Не отримавши відповіді, бенефіціар надіслав платіжну вимогу-доручення в обслуговуючий банк платника для списання з поточного рахунку останнього суми коштів, передбаченої основним договором як ціна послуг.

Платіжна вимога-доручення повернулася бенефіціару без виконання. Тоді бенефіціар подав позов із солідарними вимогами до платника та банку-емітента про стягнення грошових коштів.

Чи підлягає позов задоволенню? Чому? Як слід діяти учасникам даних акредитивних правовідносин для забезпечення своїх прав та законних інтересів?

Варіант 3.

1. Теоретичне запитання.

Сутність та значення цивільно-правового договору у праві ЄС. Види договорів у цивільному праві ЄС.

2. Практичні завдання.

№1. На забезпечення повернення наданого ФОП Томіну кредиту банк «Приватбанк» уклав з ТОВ «Мета» договір застави вантажного автомобіля. Кредит не був повернений Томіним у строк, у зв'язку з чим банк звернувся з вимогою до майнового поручителя ТОВ «Мета» про сплату заборгованості за кредитним договором. Майновий поручитель відмовився задовольнити вимогу банку, мотивуючи тим, що банк не намагався отримати борг безпосередньо з позичальника – ФОП Томіна, хоча той, як достовірно відомо майновому поручителю, має необхідну суму на одному з своїх банківських рахунків, і саме у «Приватбанку». Банк як кредитор за кредитним договором звернувся до господарського суду з позовом про стягнення з позичальника та майнового поручителя солідарно суми заборгованості за кредитним договором відповідно до положень ст. 554 ЦК України.

Чи є підстави для задоволення позову? Розкрийте зміст поруки та застави як видів забезпечення. Яким майном «відповідає» перед кредитором поручитель і майновий поручитель за наданим ним забезпеченням?

№2. Підприємець Качанов уклав договір комісії з трикотажною фабрикою м. Вінниці на продаж декількох партій нижньої вовняної білизни для чоловіків у м. Києві по заздалегідь обговореній ціні. З м. Львові виник ажіотажний попит на білизну, що ним продавалася. Качанов підняв ціну і, щоб збільшити обсяг продажів, найняв помічника - Леонт'єва - місцевого жителя за договором субкомісії і сповістив про цей факт, а також його дані, у тому числі адресу, телефон трикотажній фабриці. Остання запропонувала Леонт'єву забрати в неї чергову партію товару для реалізації, оскільки не змогла зв'язатися з Качановим, що знаходився в цей час у роз'їздах по населених пунктах Львівської області, де продавав білизну. Леонт'єв відмовився.

Чи має право комісіонер (Качанов) під час продажу товару комітента (трикотажної фабрики) завищувати заздалегідь обговорену ціну? На чію користь надходить додаткова вигода при продажу товару за підвищеною ціною? Чи відповідає субкомісіонер (Леонт'єв) за свої дії перед комітентом? Чи правомірна відмова виконати вказівку трикотажної фабрики забрати в неї чергову партію товару? Чи має право комітент вести справи із субкомісіонером напряму?

Варіант 4.

1. Теоретичне запитання.

Рекомендації Ради ЄС в сфері договірних прав.

2. Практичні завдання.

№1. Між банком «Аваль» (кредитор) і ТОВ «Свобода» (позичальник) 13 січня 2016 року укладено кредитний договір про надання кредиту зі строком погашення до 01 березня 2016 року. На забезпечення виконання зобов'язання позичальника банк «Аваль» і АТ «Мета» 14 січня 2016 року уклали договір застави, згідно з яким АТ

«Мета» передало в заставу п'ять авіаційних турбінних двигунів.

На 01 березня 2016 року ТОВ «Свобода» повністю не розрахувалось з банком. Заборгованість складала 236000 грн.

Банк «Аваль» 10 жовтня 2016 року звернувся до господарського суду з позовом до АТ «Мета» про звернення стягнення на заставлене майно. Рішенням господарського суду від 25 жовтня 2016 року у задоволенні позову було відмовлено, оскільки згідно зі ст. 559 ЦК України порука припиняється, якщо кредитор протягом шести місяців з дня настання строку виконання зобов'язання не пред'явить позову до поручителя, а позивач запізнився зі строком подачі позову.

Чи правильно вирішив суд? Хто може виступати заставаодавцем? Чи є різниця між правовим становищем поручителя та майнового поручителя?

№2. Студент Іванчук перед від'їздом на канікули домовився з одногрупником Кириленком, який проживав в Харків, про перевезення до його житла своїх речей з гуртожитку у зв'язку із проведенням впродовж канікул ремонту. Враховуючи відсутність необхідності у витратах на зберігання цих речей, сторони погодили, що зберігання буде безкоштовним. За тиждень до повернення Іванчука до Харкова помешкання Кириленка було затоплено сусідами зверху. Серед зіпсованих речей частково були й речі, залишені на зберігання. Через масштабність пошкодження житла Кириленко не мав де подіти не тільки свої речі, а також й речі Іванчука. Відтак він відвіз дві валізи з його речами до камери схову на Південному вокзалі м. Харків. Про що повідомив Іванчука по його приїзду, попросивши відшкодувати йому оплачене там зберігання. Іванчук відмовив йому в цьому та, у свою чергу, вимагав відшкодувати вартість зіпсованих речей. Разом вони звернулися за консультацією до адвоката.

Яку консультацію має надати адвокат?

Варіант 5

1. Теоретичне запитання.

Поняття та правові ознаки договору роздрібної купівлі-продажу за законодавством Іспанії та України.

2. Практичні завдання.

№1. За договором підряду ТОВ «Прогрес» (підрядник) зобов'язалося побудувати комплекс гаражів і передати їх АТ «Мрія» (замовник), а останнє зобов'язалося оплатити збудовані гаражі у сумі 900000 грн до 10 травня 2015 року. На забезпечення своєчасної оплати замовником будівництва банк «Меркурій» (гарант) видав гарантійний лист.

Строк оплати гаражів 1 травня 2015 року був продовжений сторонами до 10 жовтня 2015 року шляхом внесення змін до договору підряду.

У встановлений строк замовник своїх обов'язків по оплаті об'єкта не виконав, надіслану йому претензію визнав в частині суми, а також вказав на відсутність у нього даний момент коштів. Підрядник 20 листопада 2015 року звернувся до банку «Меркурій» (далі – Банк) з вимогою оплатити вартість будівництва і пеню за прострочення платежу. У відповіді на претензію Банк посилався на те, що відповідальність гаранта настає тільки за умови, якщо основний боржник не може відповідати за невиконання зобов'язання через відсутність у нього майна. Як відомо Банку, АТ «Мрія» володіє будівлями, земельною ділянкою, транспортними засобами,

промисловим обладнанням та іншим майном.

Які підстави відповідальності гаранта? Чи може гарант відмовитися від задоволення вимог кредитора? Що є підставою видачі гарантії банком? Порівняйте права гаранта та поручителя у зв'язку із задоволенням вимоги кредитора.

№2. Агентство з працевлаштування за плату зобов'язалось за договором доручення з Заходом забезпечити організований прийом працівників на виробничу лінію, введення якої в експлуатацію мало відбутись через три місяці. В день укладення договору Агентству в особі його директора Завод видав довіреність на підписання трудових договорів. Строк дії довіреності не був визначений. На підставі цієї довіреності директор Агентства через півроку після закінчення формування штату нової виробничої лінії від імені заводу уклав трудовий договір з майстром на заміщення вакансій що з'явилась. Завод не допустив майстра до роботи, посилаючись на те, що, по-перше, на момент укладення трудового договору майстром договір доручення, за яким Агентство мало право укладати трудові договори від імені Заводу, припинився, і, друге, тижнем раніше Завод самостійно заповнив вакансію майстра найнявши працівника. Майстер подав до Агентства і Заводу про відшкодування ними збитків і компенсацію моральної шкоди солідарно. А Завод пред'явив Агентству вимоги про компенсацію шкоди, заподіяної діловій репутації Заводу. Агентство стверджує що договір доручення не припинився.

Дайте правову оцінку доводам сторін. Як вирішити справу?

Варіант 6

1. Теоретичне запитання.

Види біржових контрактів за законодавством Франції та України.

2. Практичні завдання.

№1. Петренко та Волков у жовтні 2020 року у письмовій формі уклали попередній договір купівлі-продажу квартири. У договорі встановлено, що основний договір купівлі-продажу буде укладений сторонами до 01 грудня поточного року, а також закріплена ціна квартири.

Наприкінці листопада Волков звернувся до власника квартири Петренка з вимогою укладення основного договору відповідно до попереднього договору. Петренко йому відмовив, бо вважав, що основний договір повинен бути укладений 01 грудня. В обумовлений термін Петренко відмовився продавати квартиру Волкову на узгоджених умовах, пояснюючи тим, що ціни на ринку нерухомості значно підвищилися, до того ж він отримав вигіднішу пропозицію.

Волков звернувся до суду з вимогою про визнання договору купівлі-продажу квартири укладеним на умовах попереднього договору, а також про стягнення збитків, завданих простроченням, відповідно до законодавства.

Чи є достатніми умови даного попереднього договору для укладення основного? Вирішіть спір. Обґрунтуйте відповідь.

№2. Прийшовши до ресторану, подружжя Стефаників було попереджене про необхідність зняти верхній одяг, котрий було запропоновано повісити на вішалки поряд із рецепцією ресторану. Під час перебування Стефаників у ресторані стався

інцидент, а саме один із відвідувачів ресторану перекинув на одяг, який висів на вішалках, келих вина.

Адміністрація ресторану відмовилася компенсувати витрати на хімічну чистку одягу. В обґрунтування своєї позиції вони посилалася на табличку поряд з рецепцією, на якій було написано, що адміністрація ресторану не несе відповідальності за особисті речі відвідувачів. Стефаники звернулися до адвоката за консультацією.

Надайте консультацію.

Варіант 7

1. Теоретичне запитання.

Поняття та елементи договору дарування за законодавством України та у праві Німеччини.

2. Практичні завдання.

№1. Публічне акціонерне товариство «Державний ощадний банк України» (далі – Банк) звернулося до суду з позовом до Федорченка та просило стягнути з відповідача 123 649 грн 48 коп. безпідставно одержаних ним коштів, посилаючись на те, що відповідач як пенсіонер має поточний рахунок у Банку, на який Банк зараховує суми його пенсії, кошти на виплату якої надходять від управління Пенсійного фонду України (далі – управління ПФУ).

Позивач зазначав, що у вересні 2018 року Банк помилково перерахував на поточний рахунок Федорченко грошові кошти в розмірі 123 649 грн 49 коп., оскільки ці кошти від управління ПФУ до банку не надійшли, натомість відповідач відмовився добровільно повернути гроші.

Яке рішення повинен прийняти суд? Чи підлягає зазначена сума стягненню з відповідача на користь Банку.

№2. Пасажир Тимченко під час подорожі в потязі Київ–Чернівці поклав свою валізу на полку для багажу в купе. Протягом подорожі у нього не виникало необхідності брати свої речі, а по прибутті до місця призначення ним було виявлено пошкодження валізи й речей масляною рідиною.

Як з'ясувалося при огляді верхньої полиці, рідина протікала через щілини з даху вагона. Тимченко негайно звернувся до провідника і начальника поїзду для фіксації факту заподіяння шкоди, а згодом подав позов до ПАТ «Укрзалізниця» про відшкодування шкоди, заподіяної йому внаслідок неналежного виконання зобов'язань за договором зберігання, передбаченого ст. 974 ЦК України. У відзиві на позов відповідач наголошував, що жодного договору зберігання з позивачем не укладав й також не має жодного законодавчо закріпленого обов'язку зберігати ці речі.

Проаналізуйте спірну ситуацію й наведіть аргументацію обох сторін спору.

Варіант 8

1. Теоретичне запитання.

Поняття та елементи договору довічного утримання (догляду) у праві Німеччини та України.

2. Практичні завдання.

№1. Громадянин Кірілов купив у забудовника Мушиги. квартиру у недобудові за умови здачі її 01.01.2019.

Покупець сплатив повний розмір вартості квартири у сумі 500 000 грн. У зазначений срок забудовник Мушуга не здав квартиру в експлуатацію. Забудовник пообіцяв в усній формі здати квартиру в експлуатацію через рік.

На наступний рік Кірілов так і не отримав квартиру.

Ні на які запитання забудовник не відповідав, і повертати вкладені кошти відмовився.

Через півроку, а саме 01 червня 2020 р. Кірілов звернувся до суду з позовом до забудовника Мушуга про відшкодування безпідставно набутого майна (коштів) у вигляді інвестицій на забудову.

Чи правомірні дії забудовника? Чи має право Кірілов вимагати відшкодування коштів? Чи була усна обіцянка про перенесення здачі квартири в експлуатацію додатковим договором ?

№2. Художник-імпресіоніст Маляр У. Ф. на підставі договору про створення за замовленням та використання об'єкта права інтелектуальної власності написав картину для галереї «Інтерфото». За договором художник отримав фіксовану суму у 1200 грн. за картину, а галерея отримала право показувати її на національних та закордонних виставках. Протягом року галерея надіслала оригінал картини на різні виставки, а також розмістила її фотографію на своєму офіційному сайті із зазначенням ціни оригіналу та копій картини (які роздруковувались на полотні та майже не відрізнялись від оригіналу). До кінця року галерея продала 15 копій картини (по 1000 грн. 248 Семків В. О., Шандра Р. С. за кожно), а на аукціоні (який організувало ПП «Аукціонний дім мистецтв») оригінал було продано за 15 000 грн. Дізнавшись про продаж копій та оригіналу картини з преси, та вважаючи, що його авторські права порушені, Маляр У. Ф. звернувся до керівництва галереї. На думку художника: 1) галерея не мала права розміщувати картину на своєму офіційному сайті; 2) вона не мала права робити та продавати копії картини без укладення ліцензійного договору або внесення відповідних змін до вже укладеного; 3) у разі продажу оригіналу та копій картини, галерея повинна заплатити автору 5% їхньої вартості. Керівництво галереї відмовило художнику у його вимогах, мотивуючи це тим, що договором передбачалась лише фіксована сума оплати, яка була йому повністю виплачена. Картина ж за договором була власністю галереї й остання мала право використовувати картину будь-яким способом.

Чи були у даному випадку порушені авторські права художника? Чи обґрунтовані аргументи сторін даного спору?

Варіант 9

1. Теоретичне запитання.

Договір ренти у праві країн ЄС.

2. Практичні завдання.

№1. Впродовж кількох років громадянка Німеччини (Клієнт) перераховувала кошти за переказами громадянці України.

Загальна сума отриманих відповідачкою переказів становила 5 500 євро.

Цей факт підтверджений інформацією з Банку, що була отримана під час судового процесу шляхом розкриття банківської таємниці.

Позивачка просила стягнути борг як безпідставно набуте майно. Сама ж відповідачка не заперечувала, що отримала ці кошти, але посилалася на те, що вони призначалися для її сина, який перебував у місцях позбавлення волі. Доказів передачі цих коштів на такі цілі вона не надала.

Також вона не змогла пояснити, на якій правовій підставі отримувала ці перекази: чи то на підставі договору позики, чи на підставі договору дарування.

У дійсності між сторонами не укладалося жодного письмового договору на отримання цих переказів, тобто не було ані договору позики, ні договору дарування.

Зазначимо, що відповідно до законодавства договір позики на такі суми має бути укладеним у письмовій формі, а договір дарування – ще й нотаріально посвідченим.

Яке рішення прийме суд? Чи можна вважати ці кошти безпідставно набутим майном?

№2. Один із власників Свідоцтва на торговельну марку «Острів мрій» Максименко уклав із ТОВ «Травелтур» ліцензійний договір про тимчасову згоду на безоплатне використання торгової марки строком до 01 листопада 2017 р.

Проте до закінчення строку ліцензійного договору про це дізнався співвласник Юхимчук, який забажав сплати винагороди за використання торговельної марки, співвласником якої він є разом із Максименком і права на яку посвідчуються Свідоцтвом України на знак для товарів і послуг №224800.

Крім того, ТОВ «Травелтур», у свою чергу, наголосило на тому, що, по-перше, відсутність реєстрації ліцензійного договору позбавляє права ліцензіара на звернення до суду за захистом порушеного права, а по-друге, воно не здійснювало використання торговельної марки, а отже, у будь-якому випадку не повинно сплачувати винагороду.

Проте Юхимчук заперечив, наголосивши, що, по-перше, сам факт використання торговельної марки «Острів мрій» в господарській діяльності ТОВ «Травелтур» підтверджується придбаним ним товаром під торговою маркою «Острів мрій» у магазинах м. Київ 01 грудня 2017 р. і 20 січня 2018 р., а по-друге, ліцензія – дозвіл на використання торговельної марки до 01 листопада 2017 р. і ліцензійний договір не можуть вважатися укладеними без обов'язкового зазначення в них умови щодо винагороди й способів її виплати, а також умови про те, що якість товарів, виготовлених за ліцензійним договором, не буде нижчою за якість товарів володільця свідоцтва і що останній здійснюватиме контроль за виконанням цієї умови.

Проаналізуйте аргументи сторін. Чи обґрунтованою є позиція Юхимчука і ТОВ «Травелтур»? Вирішіть спір. Чи є придбаний Максименком товар під торговою маркою «Острів мрій» в магазинах м. Київ 01 грудня 2017 р. і 20 січня 2018 р. доказом порушення прав на знак?

Варіант 10

1. Теоретичне запитання.

Поняття та загальна характеристика договору майнового найму (оренди) за законодавством Чехії, Угорщини, Румунії, України.

2. Практичні завдання.

№1. Підприємство уклало договір на постачання природного газу. Згідно з положенням вказаного договору авансові платежі за поставлений у майбутньому газ сплачуються споживачем у розмірі 100 % від вартості запланованого або погодженого постачальником обсягу газу на розрахунковий період до початку місяця поставки газу.

цього, вказаний договір вважається продовженим на аналогічний період (на один календарний рік), якщо за місяць до закінчення терміну дії договору жодною із сторін не буде заявлено про припинення його дії або про перегляд його умов. У подальшому (наприкінці 2019 року) відбулася реорганізація структурного підрозділу підприємства-покупця. Водночас потрібно зауважити, що авансовий платіж за поставлений у майбутньому природний газ було сплачено ще існуючим на той момент підрозділом покупця.

На твердження підприємства-покупця, сплачуючи авансовий платіж за договором, останнє помилково вважало, що правовідносини між сторонами в рамках договору будуть подовжені на 2020 рік шляхом укладення відповідної додаткової угоди та переоформлення додатку щодо договірних обсягів постачання газу на 2020 рік.

Проте підприємство-постачальник не надало згоди на подовження договору на наступний період, а запропонувало укласти новий договір із аналогічними умовами.

Ці вимоги покупцем було виконано. У свою чергу покупець вважав, що після закінчення терміну дії первісного договору, а саме 31 грудня 2019 р., сторони не мали ніяких правовідносин у його рамках, оскільки термін дії припинився, природний газ не постачався та не споживався, додаткові угоди про його подовження не уклалися.

Сукупність цих фактів стала підставою для звернення покупця до суду, оскільки, на його думку, ним було двічі сплачено оплату за постачання природного газу за січень 2020 року, а саме:

безпідставно сплачений авансовий платіж за первісним договором та оплата за фактично спожитий газ у січні 2020 року за договором, укладеним пізніше.

При цьому авансовий платіж за поставку газу за січень 2020 року було здійснено помилково, адже позивач не міг передбачити, що правовідносини за первісним договором закінчаться внаслідок укладення іншого договору з аналогічними умовами.

Підприємство-покупець звернулось до суду з позов про стягнення з продавця сплачених ним авансових грошових коштів, які безпідставно утримує продавець у зв'язку з невиконанням умов договору щодо обсягів поставки природного газу.

Яке рішення прийме суд?

№2. Петро Бобонич уклав ліцензійний договір із ТОВ «ЧАС» про використання запатентованого ним неінвазійного глюкометра – наручного годинника. Згідно з умовами договору ТОВ «ЧАС» мало б здійснювати його виробництво і продаж продавцям для роздрібною торгівлі, а Петро Бобонич кожного кварталу мав отримувати винагороду у розмірі 2 % від вартості кожного виробленого неінвазійного глюкометра. Оскільки протягом восьми місяців від дати підписання договору

винагороду Петру Бобоничу так і не виплатили, він звернувся з вимогою щодо її виплати до директора ТОВ «ЧАС», який повідомив, що обладнання ТОВ «ЧАС» не було придатне для виробництва винайденого Петром Бобоничем годинника – глюкометра, а тому вони уклали субліцензійний договір з ТОВ «Іновації», за яким передали право на виробництво і продаж винаходу відповідному товариству. У цьому ж договорі вони передбачили, що винагороду винахіднику буде сплачувати не ТОВ «ЧАС», а ТОВ «Іновації».

Проаналізуйте доводи та дії сторін у даній ситуації. Чи правомірні дії ТОВ «ЧАС»? У яких випадках і за яких умов може бути укладено субліцензійний договір? Чи зміниться рішення завдання, якщо у ліцензійному договорі буде передбачена згода ліцензіара на використання об'єкта інтелектуальної власності вказівкою на конкретного субліцензіата – ТОВ «Іновації»? Чи є факт невикористання ліцензіатом відповідного об'єкта (якщо договір є чинним) підставою для відмови від виплати винагороду?

Варіант 11

1. Теоретичне запитання.

Зобов'язання з договору найму житлового приміщення й інші житлові зобов'язання.

2. Практичні завдання.

№1. Полотенко придбав холодильник в магазині «Світ техніки» та оформив його доставку на дім. При цьому працівник магазину помилково вказав у квитанції номер будинку «5» замість «7».

Холодильник доставили у будинок №5, а господиня Самсоненко, гадаючи, що холодильник придбаний чоловіком, який поїхав у відрядження на місяць, прийняла його. Вона підключила холодильник и почала користуватися ним.

Хто повинен вимагати від Самсоненко повернення холодильника Полотенко чи магазин «Світ техніки»?

Чи зобов'язана Самсоненко повернути холодильник і кому? За чий рахунок повинне здійснюватись перевезення холодильника від Самсоненко до Полотенка?

№2. Виконуючий банк за покритим акредитивом виплатив бенефіціару проти пред'явлених останнім документів про відвантаження товару грошові кошти в повній сумі, передбаченій умовами акредитиву.

Банк-емітент, одержавши прийняті виконуючим банком документи, встановив відсутність у цьому пакеті документу, що підтверджує страхування вантажу. Договір страхування вантажу був зазначений в акредитиві серед переліку необхідних документів.

Як у такій ситуації мають діяти банк-емітент, виконуючий банк, платник та одержувач грошових коштів для забезпечення своїх прав та законних інтересів, а також для виконання відповідних обов'язків?

Як зміниться вирішення цієї задачі за умов, якщо обов'язок страхування вантажу був передбачений основним договором купівлі-продажу, оплата за яким здійснювалась у формі акредитиву, але пред'явлення договору страхування в умовах акредитиву не передбачалось?

Варіант 12

1. Теоретичне запитання.

Порядок укладення договору оренди державного і комунального майна в праві України.

2. Практичні завдання.

№1. Повернувшись додому після робочого дня, Сизий всупереч правилам дорожнього руху припаркував своє авто BMW X6 прямо на газоні біля багатоквартирного житлового будинку, у якому він мешкав.

На ранок на Сизого чекала неприємна несподіванка: на автівку впало старе дерево, що росло на газоні. Як наслідок, пошкоджено дах, лобове скло, водійські двері і капот. Сизий пред'явив позов до Харківської міської ради, вимагаючи відшкодування завданої йому шкоди.

Свій позов він пояснював тим, що саме на міську раду покладається обов'язок стежити за благоустроєм території і своєчасно зрізати аварійні дерева. Представник міської ради проти позову заперечував.

По-перше, він наголошував на тому, що шкода стала наслідком протиправної поведінки самого Сизого, який учинив адміністративне правопорушення.

По-друге, він зауважив, що міською радою для цілей забезпечення благоустрою створено Комунальне підприємство «ХарківЗеленБуд», однак дерево, що впало на авто позивача, не перебувало на балансі цього підприємства. Оскільки дерево росло на прибудинковій території, представник міської ради припустив, що за нього має відповідати Житлово-експлуатаційна організація «Світоч», на балансі якої перебуває будинок.

Однак, як з'ясувалося, відповідне дерево і на балансі ЖЕО «Світоч» також не перебувало.

Як суд має вирішити справу?

№2. ТОВ «Мавка» (далі – ТОВ), ПАТ «Укрпромбанк» (далі – банк) та машинобудівельний завод уклали договір лізингу, за яким ТОВ отримало устаткування для лісопилки строком на чотири роки. Лісопилку було поставлено і змонтовано представниками заводу, однак у процесі експлуатації неодноразово виявлялися виробничі дефекти, що зробило її подальше використання вкрай не вигідним. ТОВ звернулося до заводу з вимогою замінити устаткування, однак одержало відмову через те, що в даний час устаткування для лісопилок він не виробляє і задовольнити вимоги не має можливості. Тоді ТОВ звернулося до банку з проханням розірвати договір лізингу. Банк, у свою чергу, також відмовив ТОВ, вважаючи, що відповідальність за вибір постачальника і всі пов'язані з цим ризики повинен нести лізингоодержувач. Пари цьому банк заявив, що згоден розірвати договір, якщо йому будуть відшкодовані: повна вартість устаткування для лісопилки і недержані доходи у вигляді платежів за користування лісопилкою. ТОВ така пропозиція не задовольнила, і воно звернулося до суду з позовом про розірвання договору лізингу.

Вирішіть справу.

Варіант 13

1. Теоретичне запитання.

Поняття, види та особливості договору лізингу.

2. Практичні завдання.

№1. Замковець їхав на своєму автомобілі Bentley Continental GT, додержуючись швидкісного режиму, аж раптом, коли він перетинав перехрестя на зелений сигнал світлофора, на дорогу з-за рогу вулиці вибіг Середюк. Незважаючи на термінове гальмування, уникнути зіткнення не вдалося. Як наслідок, Середюк отримав струс мозку і перелом променевої кістки. Постановою районного суду Середюка визнано винним у вчиненні адміністративного правопорушення, передбаченого статтею 124 КУпАП. Однак Середюк вважав, що це не перешкоджає йому вимагати відшкодування завданої шкоди на підставі статті 1187 ЦК України. У зв'язку з цим він пред'явив позов до Замковця про відшкодування майнової та моральної шкоди на загальну суму 50 тис. грн. У свою чергу, Замковець пред'явив зустрічний позов до Середюка про відшкодування збитків, завданих пошкодженням автомобіля. Замковець зазначив, що внаслідок зіткнення із пішоходом він пошкодив передній бампер, фару і радіаторну решітку автомобіля, ремонт яких стане йому в 140 тис. грн.

Які особливості відповідальності за шкоду, завдану джерелом підвищеної небезпеки? Вирішіть справу.

№2. Ничипорук 15 березня 2019 р. уклав з банком «Добробут» договір банківського вкладу, за яким він вніс на депозитний рахунок 150000 грн строком на один рік із виплатою 12% річних. Умовами депозитного договору передбачалися повернення банківського вкладу і виплата процентів за ним по закінченню строку договору на поточний рахунок вкладника, відкритий у цьому ж банку. Ничипорук 16 березня 2020 р. звернувся до банку із заявою видати йому всю суму вкладу з нарахованими процентами. Банк відмовив, посилаючись на те, що кошти з депозитного рахунку були перераховані на його поточний рахунок, а тому договір банківського вкладу припинився. Ничипорук зняв із свого поточного рахунку перераховані з депозитного рахунку гроші лише 27 червня 2020 р. При цьому ним було встановлено, що проценти за банківським вкладом з 14 березня нараховувалися з урахуванням ставки за поточним рахунком. Він звернувся до банку з вимогою сплатити йому за весь період (до 27 червня 2020 р.) проценти за банківським вкладом, виходячи з розміру процентної ставки 12 %, відповідно до ч. 5 ст. 1061 ЦК України. Банк відмовив Ничипоруку, посилаючись на те, що договір банківського вкладу, який передбачав виплату процентів на депозит у розмірі 12% припинив свою дію 14 березня 2020 р., а тому правові підстави нарахування та виплати 12% річних – відсутні. Не погодившись із відмовою банку, Ничипорук звернувся до суду з аналогічним позовом.

На яке питання розраховане завдання? Яка правова природа процентів за договором банківського вкладу? Яке рішення має ухвалити суд? Які істотні умови депозитного договору? Чи має банк в односторонньому порядку змінювати процентну ставку за договором банківського вкладу?

Варіант 14

1. Теоретичне запитання.

Ліцензійні договори про передачу виключних прав на об'єкти промислової власності, їх поняття і види в Данії, Швеції та Україні.

2. Практичні завдання.

№1. За умовами укладеного між ТзОВ «Сила» та ТзОВ «Енергетик» договору на поставку вузлів електродвигунів на суму 200 тис. грн. оплата за поставлений товар мала бути зроблена ТзОВ «Енергетик» протягом 10 днів з моменту відвантаження. За прострочення оплати передбачалась неустойка за кожний день в розмірі 5% від вартості поставленого товару. Прострочка в оплаті, допущена покупцем, склала 20 днів. В зв'язку з цим постачальник звернувся до суду з позовом про стягнення з покупця неустойки за прострочення оплати в розмірі 200 тис. грн. При вирішенні спору в суді покупець заявив клопотання про зменшення розміру неустойки, так як прострочення в оплаті виникло через відсутність необхідних грошових коштів внаслідок відкриття процедури визнання неплатоспроможним банку, послугами якого відповідач користувався. Покупець заявив також, що заявлений розмір неустойки, яка підлягає оплаті, не співрозмірний з наслідками порушення зобов'язання та просив суд взяти до уваги, що її розмір за 20 днів прострочення і ціна договору співпадають, і, крім того, розмір неустойки суттєво перевищує розмір відсотків за користування банківським кредитом за той же період.

Яке рішення прийме суд? Чи є можливим і в яких випадках зменшення розміру неустойки?

№2. У серпні 2004 р. між Моховим та Васильєвим був укладений договір довічного утримання, за яким Мохов передав у власність Васильєву 1/2 частину жилого будинку, а Васильєв зобов'язувався утримувати Мохова, надаючи йому матеріальне забезпечення. Забезпечення Васильєв надавав до липня 2006 р.

У вересні 2005 р. Мохов звернувся до суду з позовом про розірвання договору, повернення йому частини будинку та виселення з будинку Васильєва. У відповіді на позов Васильєв мотивував припинення забезпечення тим, що виплати заробітної плати йому затримують і він не в змозі виконувати взяті на себе зобов'язання в повному обсязі. Також Васильєв просив залишити йому у власності 1/4 частину будинку у рахунок суми утримання, яке він фактично надав Мохову у період з серпня 2004 р. по липень 2005 р. Заперечуючи проти виселення, Васильєв посилався на ст. 168 Житлового кодексу України, відповідно до якої виселення можливе лише з його згоди, а іншого житла він не має.

Відповідно до рішення суду договір довічного утримання було розірвано, в компенсації Васильєву зроблених витрат було відмовлено. В частині виселення Васильєва із будинку суд у позові відмовив.

Чи правильне рішення прийняв суд? Які наслідки розірвання договору довічного утримання?

Варіант 15

1. Теоретичне запитання.

Зобов'язання з договору комерційної концесії (франчайзинга).

2. Практичні завдання.

№1. Іванова Марія Вікторівна пред'явила в суді позов до Київського комбінату залізобетонних виробів № 5 про відшкодування шкоди, завданої смертю годувальника.

В позові було зазначено, що її чоловік Іванов Петро Петрович працював у відповідача електриком. 12 березня 2004 р. на робочому місці в результаті обвалу частини перекриття даху цеху № 1 його було смертельно травмовано.

Посилаючись на те, що актом про нещасний випадок винним у загибелі її чоловіка було визнано відповідача, вона вимагала від комбінату відшкодування шкоди, завданої втратою годувальника, заподіяної її неповнолітньому сину Олегу, а також їй, оскільки вона перебуває у відпустці без збереження заробітної плати по догляду за дитиною до досягнення нею трьох років.

Відповідач позов визнав частково, посилаючись на те, що позивачка є працездатною, а тому право на відшкодування має тільки її син.

Яке рішення повинен винести суд?

№2. Грошові кошти на поточному рахунку клієнта були арештовані в установленому законом порядку, однак сума їх була недостатньою для виконання відповідного рішення суду. Клієнт і банк уклали до договору банківського рахунку додатковий договір, за яким банк за окрему винагороду зобов'язався направляти всі кошти, які над ходитимуть за платіжними дорученнями від третіх осіб для зарахування на «арештований» поточний рахунок клієнта, на депозитний рахунок цього клієнта в іншому банку.

Як має діяти банк, який обслуговує рахунок, кошти на якому арештовані і сума яких недостатня для виконання рішення суду, в разі надходження від третіх осіб коштів для зарахування на такий рахунок?

Дайте юридичну оцінку додатковому договору, укладеному банком і клієнтом. Кваліфікуйте дії клієнта та банку щодо виконання такого додаткового договору.

Варіант 16

1. Теоретичне запитання.

Зобов'язання з виконання робіт за законодавством України, Італії, Франції, Польщі, Німеччини.

2. Практичні завдання.

№1. Журнал «Актор» оголосив закритий конкурс серед популярних акторів на написання ними коротких розповідей з наведенням смішних випадків з їх професійного життя. Переможцям конкурсу будуть присуджені дипломи першого або другого ступеня, а за найсмішнішу і найкоротшу розповідь буде вручений приз. Призом є статуетка заввишки 25 см, виготовлена з нефриту на срібній підставці. Крім того, особам, що виграли, будуть виплачені гроші, а журнал «Актор» придбає переважне право на публікацію цих розповідей. Конкурс був проведений у строк,

вказаний в оголошенні, проте його результати були оголошені із запізненням на два дні.

Приз був присуджений двом особам. Чи має право журнал «Актор» опублікувати розповіді переможців конкурсу без укладення з ними договору про використання цих розповідей? Чи зобов'язаний журнал «Актор» виплатити переможцям конкурсу гонорар після публікації їх розповідей? Чи відобразиться запізнення оголошення результатів конкурсу на їх дійсності? Яким способом повинно бути оголошено про результати конкурсу?

№2. Мироненко з метою придбання побутової техніки звернувся до банку «Кредитна допомога» для одержання кредиту строком на один рік, на що одержав згоду. Для використання кредитних коштів банк видав Мироненку кредитну картку. Після повернення кредитних коштів Мироненко звернувся до банку і повернув кредитну картку уповноваженому працівнику банку. Через шість місяців після цього Мироненко дізнався про кредитну заборгованість перед банком за закритим рахунком (кредитною картою, яку він повернув до банку). Після проведеного банком службового розслідування було встановлено, що працівник банку, який приймав від Мироненка кредитну картку, самовільно зняв кредитні кошти, які обліковувалися на ній, за що був звільнений з посади і притягнутий до кримінальної відповідальності. Банк «Кредитна допомога» заявив вимогу до Мироненка про повернення кредитних коштів, знятих з його кредитної картки, із наступним стягненням сплачених коштів з винного працівника банку. Мироненко не погодився і звернувся за консультацією до адвоката.

Яке вирішення повинен запропонувати адвокат? Проведіть правовий аналіз ситуації. Який порядок використання кредитних карток? Як проводиться закриття кредитного рахунку після повернення кредиту та сплати процентів? Хто в даному випадку є потерпілим? Який спосіб захисту права чи інтересу потерпілого є належним?

Варіант 17

1. Теоретичне запитання.

Види перевезень та їх правове регулювання за законодавством Польщі, Німеччини та України.

2. Практичні завдання.

№1. Спілка письменників з метою увічнення пам'яті померлого поета Ковальова оголосила в пресі відкритий конкурс на створення мармурового пам'ятника поету. В умовах конкурсу передбачалося: поет повинен бути і зображений таким, що сидить в своєму улюбленому кріслі і щось пише ручкою в блокноті. Термін представлення робіт: з 10 липня 2008 року по 10 липня 2009 року. 1 грудня 2008 року Спілка письменників оголосила у пресі змінені умови конкурсу: поета слід зобразити таким, що стоїть з відкритою книгою віршів, яку він читає перед аудиторією. Скульптори Іванов і Хрустенко до цього часу виготовили роботи відповідно до первинних умов конкурсу і представили їх конкурсній комісії Спілки письменників.

Чи порушені вимоги строку зміни умов конкурсу Спілкою письменників? Чи мають право скульптори Іванов і Хрустенко зажадати відшкодування витрат,

понесених ними до того, як були оголошені нові умови конкурсу? В яких випадках особа, що оголосила конкурс, а потім змінила його умови, звільняється від обов'язку відшкодування витрат скульпторам?

№2. При купівлі у спеціалізованому магазині дорогого комп'ютера Міхно звернувся до банку «Міжнародний» для одержання кредиту на оплату комп'ютера. Представник банку, який знаходився в магазині, оформив кредитний договір і видав кредитну картку, за допомогою якої Міхно розрахувався за придбаний комп'ютер. Через десять днів після купівлі комп'ютера Міхно звернувся до магазину з проханням обміняти придбаний комп'ютер на комп'ютер іншої моделі з доплатою. Однак у магазині такої моделі не виявилось і Міхно вирішив повернути придбаний комп'ютер до магазину, на що отримав відмову. У той же день Міхно звернувся до банку з вимогою про розірвання кредитного договору, у відповідь на яку банк заявив про необхідність повернення коштів, одержаних за кредитним договором і сплатити проценти за період користування кредитом за встановленою кредитним договором ставкою. Не погодившись з вимогою банку, Міхно звернувся до суду з позовом про розірвання кредитного договору. Суд відмовив у задоволенні позову, посилаючись на неналежний спосіб захисту порушеного права.

Якими правами наділений покупець у разі придбання товару у кредит? Які правові наслідки відмови позичальника від кредитного договору? Наскільки правомірно відмовив суд у позові Міхно? Змодельуйте аргументи сторін у судовій справі.

Варіант 18

1. Теоретичне запитання.

Правове оформлення посередництва у праві країн ЄС.

2. Практичні завдання.

№1. Самотній пенсіонер Карпов знайшов білого пуделя на вулиці. Через декілька днів він побачив на стовпі оголошення, в якому була обіцяна винагорода особі, яка поверне білого пуделя, і вказаний номер телефону. Жіночий голос по вказаному телефону назвав адресу, куди слід доставити собаку. Господар квартири Лупін, підтвердив, що собака належить йому, але відмовився її прийняти. Крім того, виявилось, що Лупін оголошення не давав, а номер телефону, вказаний в оголошенні, належить його сусідці по квартирі Фоміній, з якою він знаходиться в неприязних стосунках.

Чи повинен Лупін прийняти свою собаку, заплатити винагороду за повернення собаки і відшкодувати витрати на її утримання Карпову? Чи виник обов'язок по сплаті винагороди у Фоміної? Що слід зробити Карпову, якщо Лупін і Фоміна не згодні виплатити йому винагороду? Чи мав право Карпов зажадати від Фоміної письмове підтвердження обіцянки виплатити винагороду за повернення собаки?

№2. Підприємець Казаков, який займається оптовою реалізацією жіночого взуття іноземного виробництва, взяв кредит у комерційному банку «Кредит Плюс» під уступку йому свого права вимоги на одержання грошей від підприємця Волкова, що займається роздрібним продажем взуття. Право грошової вимоги комерційного

банку до Волкова виникне через один місяць, у момент передачі останньому Казаковим взуття.

Після одержання взуття від Казакова Волков сплатив комерційному банку «Кредит Плюс» грошову вимогу. При цьому виявилось, що сплачена ним сума перевищила суму боргу Казакова банку «Кредит Плюс», забезпеченого уступкою вимоги. У процесі продажу з'ясувалося, що взуття, отримане Волковим від Казакова, має невеликі дефекти. У зв'язку з цим ціну на нього довелося знизити. Волков поніс збитки і звернувся до комерційного банку «Кредит Плюс» з вимогою повернення суми, що перевищує суму боргу, забезпечену уступкою вимоги.

Чи правомірна вимога Волкова до комерційного банку «Кредит Плюс»? Коли перейшло до комерційного банку «Кредит Плюс» право на уступку майбутньої грошової вимоги? Вирішіть справу.

Варіант 19

1. Теоретичне запитання.

Правова природа договору управління майном та особливості правового режиму майна, що знаходиться в управлінні за законодавством Польщі, Німеччини та України.

2. Практичні завдання.

№1. До суду з позовною заявою проти АТП-11 звернулися пасажирів автобусу, що належав АТП-11, який у серпні 2000 р. слідував за маршрутом Київ - Харків. Із обставин справи виявилось, що, переїжджаючи через залізничний переїзд, автобус зіткнувся з потягом. У результаті аварії пасажирів автобусу отримали тілесні ушкодження, деякі з них стали інвалідами 2-ї та 1-ї групи.

Під час слідства водій автобусу показав, що переїзд, який знаходиться у віданні Південної залізниці, був регульованим, але на той момент світлофор не працював. Тому водій, не побачивши потягу, поїхав через переїзд, у результаті чого трапилася аварія.

Вирішити справу. На кого і в якому розмірі буде покладена відповідальність за шкоду, заподіяну здоров'ю громадян?

№2. Іванов позичив у Романова 2 500 грн. строком на шість місяців. Усно сторони домовилися про плату за користування позикою в розмірі 0,5% від суми позики за кожен день позики шляхом нарахування пені за прострочку повернення позики.

В установленний строк позичальник грошей не повернув. Через три місяці після настання строку виконання договору позики Романов звернувся з позовом до суду про стягнення з Іванова 2 500 грн. суми в розмірі 0,5% пені за кожен день прострочки та 3% річних за час прострочки.

Іванов не заперечував проти сплати 2 500 грн., але відмовився від сплати пені та 3% річних за прострочку, оскільки пеня фактично приховує собою нарахування плати за користування позикою і позикодавець сам винен, що в строк не забрав гроші, які

лежали у нього дома і члени сім'ї були повідомлені, що прийде Іванов і йому потрібно буде віддати гроші.

Два свідки підтвердили домовленість сторін за цим договором позики про нарахування плати за користування позикою у вигляді пені.

Вирішіть справу.

Варіант 20

1. Теоретичне запитання.

Правове регулювання надання фінансових послуг у праві Німеччини, Франції та України.

2. Практичні завдання.

№1. Комерційний банк «Кредитпрофі» надав товариству з обмеженою відповідальністю «Альфа-С» кредит строком на один рік під гарантію акціонерного банку «Південний». В забезпечення гарантійного зобов'язання банк «Південний» і ТзОВ «Альфа-С» уклали договір застави, відповідно до якого ТзОВ «Альфа-С» заставило в банку валютні кошти, якими могла бути погашена заборгованість товариства перед банком «Південний» у випадку невиконання основного зобов'язання і погашення боргу за кредитним договором гарантом – банком «Південний». Предметом застави виступали валютні кошти, які знаходились на депозитному рахунку ТзОВ «Альфа-С» в банку «Південний»; товариство також мало кошти і на інших депозитних рахунках цього банку. На момент укладення договору застави сума валютних коштів, які виступали предметом застави, дійсно перевищувала суму коштів, які знаходились на рахунку. 69 Боржник не виконав зобов'язання за кредитним договором в обумовлений строк, в результаті чого банк «Південний» був вимушений виконати свої зобов'язання по гарантії, сплативши борг кредитору. Через деякий час банк «Південний» звернув стягнення на закладену суму валютних коштів в безспірному порядку, посилаючись на те, що умови договору передбачали таку можливість. При цьому були реалізовані валютні кошти з декількох депозитних рахунків. ТзОВ «Альфа-С» оскаржило дії банку «Південний» до суду, посилаючись на те, що банк, вчинивши означені дії, порушив положення законодавства стосовно звернення стягнення на заставлене майно.

Вирішіть спір. Позицію обґрунтуйте.

№2. За договором ренти, укладеним на 10 років, Погрібний передав у власність Тюніну жилий будинок вартістю 300 000 грн безоплатно. Відповідно до умов договору ренти було встановлено на користь Погрібного та його сестер Лідії і Марії у розмірі мінімальної заробітної плати. Через 8 років Марія вмерла, і Тюнін став сплачувати ренту тільки на користь Погрібного й Лідії у визначених раніше сумах. Коли ж під час зливи у телевізійну антену, встановлену Тюніним над будинком без громовідводу, вдарила блискавка, будинок згорів, він припинив виплати взагалі. Погрібний звернувся до суду з вимогою розірвати договір ренти й зобов'язати Тюніна відшкодувати вартість будинку, який знищено через недбалість останнього.

Чи підлягають вимоги Погрібного задоволенню? Форма та строк виплати ренти. Хто несе ризик випадкового знищення (пошкодження майна), переданого під виплату ренти?

Варіант 21

1. Теоретичне запитання.

Види недоговірних зобов'язань в праві Німеччини, Польщі та України.

2. Практичні завдання.

№1. Повертаючись додому з роботи, пожежник Тарасов побачив, що з-під дверей магазину, що належить ТОВ «Весна», йде густий дим.

Оскільки в магазині ніхто не відповідав на крики Тарасова, останній вибив вітрину магазину, загасив пожежу і врятував непритомну прибиральницю магазину Сушко, через недопалок цигарки якої виникла пожежа.

ТОВ «Весна» пред'явила вимогу до Тарасова про відшкодування шкоди, завдану знищенням вітрини, посилаючись на те, що товариство не уповноважувало Тарасова на вчинення зазначених дій.

Тарасов в свою чергу зазначив, що рятувати чуже життя та майно від пожежі – його службовий обов'язок, тому ці відносини взагалі не можуть регулюватися цивільним правом, адже є трудовими.

Тарасов вважав, що пожежна частина, в якій він працює, зобов'язана відшкодувати шкоду, завдану його здоров'ю, адже, рятуючи життя і майно інших від пожежі, Тарасов ушкодив руку і зазнав опіків, на лікування яких витратив 1500 грн.

Чиї вимоги є правомірними? Вирішіть справу по суті.

№2. Ткач 10 березня 2020 р. застрахував у страховій компанії «Універсальна» належний йому на праві власності автомобіль марки Renault на повну його вартість, яка склала 285000 грн. Одним із страхових випадків за даним договором передбачено пошкодження транспортного засобу в результаті ДТП. Ткач на своєму автомобілі 04 червня 2020 р. став учасником ДТП за участю автомобіля МАЗ під керуванням Тищенка. Постановою Київського районного суду м. Харків від 15 липня 2020 р. Тищенко був визнаний винуватим у скоєнні ДТП і притягнутий до адміністративної відповідальності. Тищенко надав Ткачу поліс обов'язкового страхування цивільноправової відповідальності власників наземних транспортних засобів, з якого слідувало, що цивільно-правова відповідальність Тищенка була застрахована у страховій компанії «Глобус». Ткач у встановлені договором страхування строки звернувся до страхової компанії «Універсальна» з повідомленням про настання страхового випадку й виплату страхового відшкодування. Страхова компанія «Універсальна» оцінила заподіяний у результаті ДТП збиток у розмірі 24500 грн. Ткач також звернувся до страхової компанії «Глобус» з аналогічною вимогою, яка також здійснила виплату страхового відшкодування у розмірі 27200 грн. Загальна вартість відновлюваного ремонту склала 32300 грн. Дізнавшись, що Ткач одержав страхове відшкодування від страхової компанії «Глобус», страхова компанія «Універсальна» звернулася до Ткача з вимогою про повернення одержаного від неї страхового відшкодування, посилаючись на умову договору страхування про те, що, якщо страхувальник одержить, крім страхового відшкодування, будь-яку виплату або компенсацію від третіх осіб, він зобов'язаний повернути страховій компанії «Універсальна» одержане від неї страхове відшкодування в повному обсязі. Ткач відмовився повертати страховій компанії «Універсальна» одержане від неї страхове відшкодування, у зв'язку з чим вона звернулася до суду для примусового стягнення вказаного страхового відшкодування.

Наскільки правомірною є вимога страховика? Яке рішення повинен прийняти

суд? Яким чином захистити майнові інтереси Ткача?

Варіант 22

1. Теоретичне запитання.

Публічна обіцянка винагороди в праві Франції та України.

2. Практичні завдання.

№1. Дроздов протягом тривалого часу шукав можливість придбати чи орендувати гараж неподалік від свого будинку. Він дізнався, що у зв'язку з від'їздом на роботу за контрактом в Австрію Зайцев здає свій гараж в оренду на два роки, а в майбутньому, можливо, погодиться продати його. Дроздов негайно зустрівся із Зайцевим; останній повідомив, що через три дні Дроздов може поставити в гараж свій автомобіль. Що стосується орендної плати, то вони вирішили дізнатися про середню орендну плату за гаражі в цьому районі та наперед погодилися, що підуть один одному на поступки в цьому питанні. Через три дні Зайцев зателефонував Дроздову і повідомив, що обставини змінилися і він не може здавати свій гараж, оскільки його захотів зняти його близький друг. Дроздов звернувся до суду, вказавши у своїй заяві, що Зайцев відмовився від надання гаражу в користування, у зв'язку з чим просить суд зобов'язати Зайцева передати йому гараж у користування строком на два роки.

Чи є пропозиція дроздова офертою? Чи можна вважати договір оренди між Дроздовим і зайцевим укладеним? Яке рішення повинен винести суд?

№2. Борецький на автостанції м. Сміла придбав квиток на автобус до Києва, в якому було вказано, що перевезення за вказаним маршрутом здійснює ТОВ «Черкаситрансавто» й дані про обов'язкове особисте страхування страховою компанією «Альфа Страхування». Під час поїздки за маршрутом з автобусом, в якому перебував Борецький, зіткнувся вантажний автомобіль МАН під керуванням водія Поліщука. Придніпровським районним судом м. Черкаси Поліщука було визнано винуватим у скоєнні ДТП і притягнуто до адміністративної відповідальності. У результаті ДТП Борецький одержав численні травми голови й кінцівок, на тривалий час втратив працездатність. Страхова компанія «Альфа Страхування» здійснила виплату Борецькому у розмірі 39400 грн страхового відшкодування. Борецький, вважаючи, що розмір заподіяної йому шкоди значно більший за одержане ним страхове відшкодування, звернувся до перевізника з вимогою виплатити йому 18745 грн витрат на лікування і 110 тис. грн моральної шкоди. Перевізник відмовив Борецькому у здійсненні виплати, посилаючись на те, що він був застрахований як пасажир і одержав страхове відшкодування, а перевізник не був винуватим у ДТП. Не погодившись з відмовою перевізника, Борецький звернувся до суду.

Яке рішення має прийняти суд? Наведіть аргументи кожної сторони.

Варіант 23

1. Теоретичне запитання.

Підстави і умови виникнення деліктних зобов'язань за законодавством Франції та України. Створення загрози заподіяння шкоди.

2. Практичні завдання.

№1. Гончаренко 31 травня перейшов на роботу із однієї установи в іншу, оформивши перехід переведенням. Його заробітну плату перераховували на рахунок у банку як на новому місці роботи, так і на попередньому. У липні та серпні на попередньому місці роботи йому продовжували перераховувати заробітну плату.

Гроші Гончаренко знімав і витрачав. У вересні із попереднього місця роботи від Гончаренка зажадали повернення грошей, що були помилково перераховані на його рахунок у липні та серпні з вини оператора, який не ввів дані про його звільнення у комп'ютер.

Чи можна звинуватити Гончаренка у безпідставному збагаченні та вимагати від нього не тільки всі кошти, що були помилково перераховані, але й відсотки на цю суму за користування чужими коштами?

№2. Страхова компанія «Арсенал Страхування» 15 травня 2020 р. звернулася до страхової компанії «Кредо» з вимогою про сплату їй в порядку регресу 24750 грн страхового відшкодування, що було 27 лютого 2020. р. виплачено нею Мельнику за договором страхування належного йому на праві власності автомобіля VOLVO від 18 квітня 2019 р. В обґрунтування своєї вимоги страхова компанія «Арсенал Страхування» вказала, що 25 грудня 2019 р. Мельник на своєму автомобілі VOLVO став учасником ДТП, що сталося з вини Шевчука, який застрахував свою цивільну відповідальність у страховій компанії «Кредо». Страхова компанія «Кредо» відмовила у виплаті страхового відшкодування, вказавши, що відповідно до ст. 1191 ЦК України, яка визначає право на регресну вимогу, особа, яка відшкодувала шкоду, завдану іншою особою, має право зворотної вимоги (регресу) до винної особи у розмірі виплаченого відшкодування, якщо інший розмір не встановлений законом. Таким чином, безпосередньо відповідати перед страховою компанією «Арсенал Страхування» має Шевчук. Не погодившись із відмовою у виплаті страхового відшкодування, страхова компанія «Арсенал Страхування» звернулася до суду.

Як слід вирішити справу? Яке рішення має прийняти суд? Проаналізуйте доводи і заперечення кожної із сторін. Які підстави застосування права регресу у страхових відносинах?

Варіант 24

1. Теоретичне запитання.

Відшкодування моральної шкоди у праві України та країн ЄС.

2. Практичні завдання.

№1. Банк (гарант) в забезпечення виконання зобов'язання постачальника по поставці товарів видав покупцю (бенефіціару) гарантійний лист, за яким брав на себе зобов'язання сплатити покупцю визначену суму у випадку невиконання постачальником в обумовлений строк зобов'язання по поставці. Коли у зв'язку з невиконанням зобов'язання по поставці товару покупець пред'явив до банку письмову вимогу про сплату суми гарантії, останній відмовився зробити виплату, зазначивши, що, на його думку, не була дотримана проста письмова форма, в силу чого правочин не є дійсним.

Чи відповідає нормам закону відмова гаранта від сплати суми заявленої вимоги?

Чи є допустимою відповідальність гаранта за неналежне виконання вимоги про сплату гарантійної суми?

№2. Товариство з обмеженою відповідальністю «Світанок» (далі – ТОВ) 12 квітня 2020 р. уклало кредитний договір із АТ КБ «Приватбанк». У забезпечення виконання взятих на себе зобов'язань із належного повернення кредитних коштів за кредитним договором ТОВ уклало з АТ КБ «Приватбанк» договір застави вантажного автомобіля, який як предмет договору застави був застрахований страховою компанією «Провідна» за його ринковою вартістю (350000 грн). Вигодонабувачем за страховим договором був вказаний АТ КБ «Приватбанк». Застрахований автомобіль 14 липня 2020 р. був пошкоджений у результаті ДТП, яка кваліфікувалася страховою компанією як страховий випадок. Вартість відновлюваного ремонту становила 174280 грн. ТОВ звернулося до страхової компанії для виплати страхового відшкодування для проведення відновлюваного ремонту. Страхова компанія відмовила ТОВ у страховій виплаті, оскільки в договорі як вигодонабувач був зазначений АТ КБ «Приватбанк». Дізнавшись про настання страхового випадку, АТ КБ «Приватбанк» звернувся до страхової компанії з вимогою виплати йому страхового відшкодування як особі, на користь якої був укладений договір страхування.

Як слід вирішити спір? Дайте правову оцінку ситуації. Хто має право одержати страхове відшкодування? Які правові підстави для здійснення відмови у страховій виплаті? Наскільки правомірно страховик відмовив ТОВ у здійсненні страхової виплати? Які правові підстави для одержання АТ КБ «Приватбанк» страхового відшкодування?

Варіант 25

1. Теоретичне запитання.

Відшкодування шкоди, завданої джерелом підвищеної небезпеки в праві України, Польщі і Німеччини.

2. Практичні завдання.

№1. 20 січня 2015 року між комерційним банком «Дельта» та АТ «Мрія» було укладено кредитний договір на суму 850 000 грн. Відповідно до договору кредит підлягав поверненню 20 червня 2015 року. В цей же день (20 січня) між комерційним банком «Дельта» та АТ «Імпульс» було укладено договір поруки в б3 забезпечення виконання зобов'язання по вищеназваному кредитному договору. Строк поруки зазначений не був. Кредит не було вчасно повернено позичальником. У зв'язку з цим 20 червня 2016 року комерційний банк звернувся до господарського суду з позовом до АТ «Імпульс» про стягнення 1 700 000 грн., що складало суму кредиту, проценти за користування ним, пені за прострочення його повернення.

Яке рішення має прийняти суд? Обґрунтуйте.

№2. Виробничий кооператив «Квант» передав за договором управління майном Шилову, який був суб'єктом підприємницької діяльності, в управління птахоферму. Через рік управитель з'ясував, що інкубатор, який входив до складу птахоферми і вважався втраченим, перебуває у Носова, який раніше був завідувачем птахофермою. Шилов звернувся до Носова з вимогою повернути інкубатор і сплатити всі доходи,

отримані останнім за час неправомірного володіння інкубатором. Однак установник управління – виробничий кооператив «Квант» – 95 погодився з таким веденням управління і заборонив Шилову звертатися з претензіями до Носова. Також Шилову стало відомо, що птахоферма є предметом договору застави за кредитним договором із банком, строк виконання якого настане через 6 років. У зв'язку з цим Шилов звернувся до суду з позовом про дострокове розірвання договору управління птахофермою і виплату йому певної винагороди за час фактичного управління майном.

На яке питання розраховане це завдання? Вирішіть справу.